

B. 65.

VII 12

Joannes
15.3.

Publius

Timotheus

Propheta

Timon

Allandus

Kabbas

Ulk.

Wilmmer

Jeremias
22.29.

Paulinus

Helidus

Samuelus

Kal.
5.22.

Paulus

12

Ümberpöörmissfest.

Oh Ma, oh Ma, oh Ma! tule JChowa sõnna!
Ser. 22, 29.

H. Coakmann,
hükk. kingit 1916

R i j a - l i n n a s ,

armsa marahwale sowitzud Ummala sõnna wäljalautamisse
föbbradest.

1 8 6 7.

Von der Censur gestattet.

Riga, den 4. Juli 1867.

Gegen den Druck dieser Schrift ist nach vorgängiger Durchsicht von Seiten des Livländischen evangelisch=lutherischen Consistoriums Nichts einzuwenden.

Riga Schloß, den 25. August 1867.

No. 1493.

N. Bar. Ungern-Sternberg,
Assessor.

J. A. Busch, Notar.

63 618

Druck von Fr. Klöppel in Gisleben.

Pöörge Jehowa omma Ummala pole; sest Temma on armolinne ja üks hallastaja, pikka melega ja rikkas heldussest. Joel. 2, 13.

Nenda hüab pühha Waim prohwetü su läbbi keige innimeste wasto ja käesib keiki sedda armo heält kuulda. Jah töeste saaksid ka keik innimesed Jesanda, omma Ummala, pole pöörma, kui nad teaksid, kui wägga õnnetumad ja willetsad nad ilma Ummalata on, ka siis, kui nende käesi Ma peal wägga hästi käib, kui nad kergel meel mailma lusti ja römo maitsewad. Nad saaksid Jesanda omma Ummala pole pöörma, kui nad teaksid, kui hõlpsaste nad woiksid töestse meleparrandamisse läbbi õigeiks Ummala lapsiks sada ja sellega ühtlasi Ummala ja Kristusse keige õnsama osjafamisse siis ja taewarigi iggawesse römo ja au siisse wastowoetud sada.

Sest algmiseses olli agga üks ainus õnnis auriif pühha kolm aino Ummala wallitusse al. Agga üks waimude würst, Ewes. 2, 2., olli wägga sures melepimmedusses ja uhkuses pühhast Ummalast ärralangenud, töe ja walguuse riki mahhajättnud, Joan. 8, 44., ja üks suur ossa waimusid, kes temma kurja nõusie heitsid, ennesega seltsis hukkatuuse siisse tõmbanud. Seddasinnast, keige temma inglidega, kes temma ärralangmisse osjalisjeks said, on Jesand Ummal pimmedusse siisse lütkanud, Juda 1, 6. Müüd on selle ärralangenud, waimul Ummala pikka mele ja kannatusse al funni sure kohtopawani temma tiggedusse ja hirmsa pimmedusse riif ja temma woib omma hukkaruuse tööd sõnnakuulmata rahwa seas tehha. Nenda on temma siis sure kaddeusse ja tiggedusse läbbi ka meie waest, suggu petnud ja eksitanud, 1 Mos. 3, 1—13., et meie pettetud esiwannemad sõnna kuulmata

ollemise läbbi ellawat Jummalat mahhajättes Temma rigi walgust, ello ja önnistust on kautanud, sest et nemwad kurrati jöana on wötnud kuulda. Selle hirmsa wallitusse alt ei woi innimest üfeki mu lunnastada ega temma endise pühitusse ja au sise taggasi wia, kui üfsi Jummalat arm Jesusse Kristusse sees. Sest meie esiwannemad on omma langmise läbbi ellawast Jummalast pattu, surma ja hukkatust feige innimeeste suggu peale tonud, Rom. 5, 12. 18. 19. Selle läbbi nüüd, et kurrat enne omma inglidega ärralangenud, ja temma jälle innimest on petnud, Jummalast ja Temma rigist ärratagganema, on praegu faks riki: öigusse ja walgusse riik, kus Jummalat wallitusse al rahho ja önnistus Jummalast ja Jummalat sees keik täidab, ja pattu ja pimmedusse riik, kus kurrati wallitusse al üfspäinise rahhote olleminne, wiha waen ja piin wallitewad.

Wata nüüd, armas hing, ühhe nende kahhe rigi wallitusse al olled sinna ja keik innimesed, üht kolmat riki ei olle ennam, kelle pärralt meie woikime olla. Kes Jummalat omma Jesandat ei armaeta ülle feige aejade, kes Tetda omma ainsaks rõmuks ja elluks ei pea, waid omma lihha tahtmise ja mele järrele Jummalast ärratagganees, mailma, mis kujukse sees, ja mis mailmas on, 1 Joan. 2, 16., ennam armaetab, se waene innimenne on pimmedusse rigi pärralt. Kes lihha- ja mailma himmu ommas süddames lasseb wallitfeda ja ennast taggaeeada, sedda teegema, mis Jummalat ees öige ei olle, ja nenda pattu himmu ja pattu öijuse läbbi pühha Jummalat oesafamisest kaugel ärra on, se öneto innimenne on pimmedusse rigi wallitusse al. Katsu armas wend ja ödde omma südtant ja ello läbbi, kelle pärralt sinna olled.

Agga innimenne saab ifka täieminni ja tuggawaminni pimmedusse würeti ahhelatega seutud, kui Jummalat omma armo walgust temma peale lasseb paista, ja temmale ärralunnastamist, öigust ja rahho pakkub, ja on sedda temmale, ni kui igga ristünnimessele jubba pühha ristmisse aeal andnud, ja kui innimenne ennast siiski pimmedusse rigi pole pörab ja selle wallitusse alla tahhab jäda ja jääbki. Kui wägga halle on selle innimesse luggu! Selle rigi sees ei olle midagi, kui walle, hukatus ja piin, sest et keik on walle ja üllekohtuga täidetud ja pattuga ärrariffutud. Ehk kül kurri waenlane, kes fellestinatje mailma pimmedusse omma laete ülle wallitfep, mõistab nende willetjat ja hirmu wäärt ellojärke siin Ma peal feige hiilgawa kautete ja tühja lihha lusti ja auga finni fatta;

fiiski ta saab ütsford keige nentega kes ennast temmast effi-
tada lassid, Ummalast ärralükkatud, iggawesse pina ja ot-
sata wallo sisse ja peawad siin iggaweeste nuhtlust kannata-
ma, et nad on Ummalast ärrataggenenud. Ütspäinist wal-
gusse rikis, kus JSand Ummal wallitseja on, ja kus usflik-
kud Temma ello oēsajamisjes, allati pühha Waimu walguse
läbbi JEsusse KRistusse täielikku ärralunnastamisje sisse us-
kudes önnist rahho, römo ja tulleswa ilma wägge maitsewad;
seal ei olle ial pina egga abhaetust karta. Zubba siin Ma
peal näwad walguse rigi lapsed ussu läbbi, et nad iggawesse
taewa warranduste pärrijad on. Nemmad jäwad uskus
KRistusse tenistusse peale lotes keiges ristis ja willetsuses,
keige fibbedama wallo ja hädda sees omma Ummalale truiks,
sest tulleswa ellu lotus täidab nende süddant. Agga ütsford
wöttab JSand Ummal Omma sönnakulelikkud, ustawad
lapsed Omma iggawesse rigisje wasto, kus nad Tedda pal-
lest pallese näwad, Temma pärralt jäwad ja Tedda teniwad
ilmaotsata römo ja au sees.

Jah, armas luggeja, ma ütlen sulle weel JSanda nim-
mel, ühhe nende kahhe rigi pärralt pead sa sinna ollema, kol-
mat riki ei olle ennam. Omma pattu ärrarikmisje po-
lest olled sa sündimisest sadik keige innimestega pimmedusse
ja pattu rigi, aealikku ja iggawesse huffatusse rigi pärralt.
Agga sinno hallastaja Ummala ja MNisteggia armo nõu
järrele ei pea sa mitte omma önnetuma põlwe sisse jäma, waib
pead pimmedust mahhajätma, ja Temma immelikko kenna wal-
gusse rikis rahho ja römo leidma, ja Temma pühha ja önsa
oēsajamisje sisse jäma iggaweeste. Omma ärrarikkutud mele
järrele ei woi sa kül muud tehha, kui Temma armo-nõu sinno
peastimisests ja önnistusests põlgada ja ennesest ärralükkada.
Sa woid Temma trui tööd siino hinge kallal tühjaks tehha.
Sa woid Temma üpris suurt hallastust ja iggapawast armo-
tömbamist alwaks panna ja pimmedusse sisse jada, eht jälle
mis weel hirmsam on, kui so Ummal ja MNisteggia sind
pimmedusest wäljatömbas, jälle senna sisse taggast pöördä;
ja, parrago Ummal, siis sa olled wast öieti ja keigetäie-
minni pimmedusse rigi wallitsusje alla langenud. Oh wata
omma ette, et sa mitte pimmedusse rigi hirmsa wallitsusje alla
ei lange! wata pühha kirja walguies, kelle rigi pärralt sa ol-
led! Ja kui sa weel ei woi nähha, sest et sa alles maggad,
oh siis ärka ülles ja töuse ülles surnuist, et KRistus sind
woiks waljustada iggawesests elluks!

Sesinnane ramatuke peab nüüd sinnule, armas luggija,

filmade ette pannema ja näitama innimesse wägga õnnetumat järke enna temma ümberpöörmist, ja siis sedda wisi ja kombet, kuidas temma Ummala ja KRistusese pole peab pöörma ja õigeks ning õnsaks sama. Meie tahhame siis esiti wadata temma wägga õnnetumat järke, kui ta omma Wja ja Unnastajale alles wõeras on. Agga se armo=JEsand wõtko surest armust selle sõnna läbbi sinno filmad lahti tehha, et sinna, kui sa weel mailma armastad ja sedda mis mailmas on, woifsid omma ärralangmist ja huffatust tunda ja Ummala tulles wihha eest ärraehmatada. Et sinna woifsid weel sel-sinnatsel ommal aeal, kui Ummal so peale tahhab hallastada ja sind praegu jälle kutsub ilmawibimata meelt parrandada ja Temma armust sinni hakkada, mis on JEsuse KRistusese, meie JEsanda sees, kelle läbbi ükspäinis sinna woid õnnistust ja iggawest rahho kätte sada!

JEsand ütleb Omma pühha sõnna sees pattustpöörmata innimesest, et temma on allasii ja paljas, Ilm. 3, 17., — et temma on pahha ja wiljakandmata pu sarnane, Matt. 7, 16—20., — et temma on kurrati kõie külges sinni, 2 Tim. 2, 26., — et pörgu haud on omma suud temma järrele lahti teinud, ja et temma, kui ta selle õnnetuma luggu sisse jääb, wimaks pörgu huffatusse sisse langeb. Jes. 5, 14. Matt. 13, 41. 42. Meie küsime:

1. Mikspärrast on temma allasti ja paljas?
2. Miks on temma wilja kandmata pu sarnane?
3. Mikspärrast on temma kurrati kõie külges sinni.
4. Miks on pörgu haud omma suud temma järrele lahti aeanud?

1.

Innimenne on pattulangmisest sabid omma lihhalikko sündimise läbbi pattune ja wihha laps, ta on pühha ja õnsa Ummala õsajamisest kangel ärra ja sellega wägga wõeras, Ewes. 2, 3. 12.: sest temma on omma lodud ollemise polest liha lihast sündinud, Joan. 3, 6., ja liha meel on waen Ummala wasto, Rom. 8, 7. Liha ja wihha melest ei olle üfski innimenne lahti, se on keikide innimeste pärris parrandus, nemmad on keik ärratagganend, ühtlase on nemmad läinud haifema, ei olle sedda, kes head teeb, ei ühteainusfiki, Laul 14, 3. Rom. 3, 9. 10. Kui wihhaallune pattune on siis igga innimenne ilma õiguseta, Rom. 3, 23., allasti ja paljas Ummala ees, Ilm. 3, 17., ja jääb ta sedda,

olgo kül, et se temmal hästi korda lähhäks, omma allastukse häbbi ennese ja teiste innimeste ilma ees omma õigusse ja heateggude rojaste rietega finnikatta. Agga kes ristirahwa arrus on, se on Ummala hallastukse läbbi seft willestast põlwest pühha ristmisse armo läbbi wäljakistud, se on selle pühha peesemisese läbbi armo-seadusse — Ummala laste õigusse — sisse wastuwoetud, on lunnastud pattust, surmast ja kurrati wõimusseft, on Rristukse ilmafuta ollemisse ja õigusse kuba ja uut ello pühha Waimo armo läbbi sanud, Tit. 3, 5—7., jah temma on kolmainu Ummala lõpmata hallastukse läbbi walguse rigi lapses wastuwoetud, Matt. 13, 38. Agga ristitud innimenne saab ühhe surusse ja täielikko osa taewase isamaea warrandusseft. Ja kui temma, kes omma Ummalast ja Dnisteggiast ni sure armo sisse wastuwoetud, sedda sabud armo, uut ello Ummalast, truieste hoiab ja kalliks peab, truieste omma Lunnastaja vole hoiab ja Temma järrel käib, siis temma wõttab wägge ja kaswab keikis asjus Temma, omma Pea sees, röömsaste ja armsaste ebdast. Temma jummalik kaswamine lähhäb iggapawase tahhetsemisese ja wõitlemisese, walwamisese ja palwega ebdast, tunni temma tru JSand tedda siit ussu, wõitlemisese ja lotukse maalt arrakutsud, senna, kus se iggawenne taewa-isama on, seal saab ta omma Ummalat ja Dnisteggiat pallest pallest nähha ja Tedda iggawest tenida Temma au sees. Dnnis ja pühha on se hing, kes, pärrast sedda kui Ummal tedda armust lapses on wastuwoetud, nenda ka omma Ummala ja Dnisteggia jure jääb, põllewas armastuses üffi Temma pärrast tahhab olla ja Temma nimme pärrast ka walmis on omma ellu jätma, kui se peaks tarwis ollema!

Agga oh hädda! surem hulf arrawallitsetud Ummala lapsed ei tahha mitte omma taewase JSa tahmist teha, se on neile kogguni wõeras asst, et nemmad kui JSusse jüngrid peawad isstennast arrasalgama, keik mahajätma ja omma risti iggapääw ennese peale wõtma. Nemmad lassewad endid petta ja ekstada, pattu himmud ja kadduwa mailma warrandused kallimaks piddama, kui Ummala riki ja Temma õigust ja nende taewa-pärrandust; nad langewad uskmata mele ja pattutenistusse läbbi omma Ummalast ja Dnisteggiast ärra, raiskawad omma sabud armo-warrandused arrakaddunud poea wifil ärra ja andwad endid ueste pimmetusse rigi wõimuse alla, kellest armo-JSsand neid olli wäljakistunud. Seal peab siis se armolinne JSsa omma ärralangenud lapsi kibbedaste karristama. Ja peab neile nende pattu wallustaste tunda

andma, et nad omma süddame kurjust nääksid, ja Temma pole pörafsid, enne kui nad kogguni hukka lähhäwad! Agga siiski, kui piisut mötlewad weel siis, kui nad kui ärrakaddund poeg, Luf. 15, 15. 16., wöeral maal peawad sragu hoidma ja lestibega omma näiga püüdwad täita, — kui JSand neid raskeste karristab, et nad peaksid ümberpöörma ja JSa kotta taggasi tulles. Ku piisut mötlewad kibbedusse aeal selle peale, et nüüd tösfise kahhetsemisega wöitaksid taewa JSiale römo tehha ja Tedda kita, ning omma hinge lasta peasta! Oh nad ei tahha weelgi pattust pöördä, waid jäwad ka ommas willetsuses pimmedusse ja surma ello sfise! Nenta lähhäwad nemmad aeg aealt ifka tuimemaks, nende südda ifka köwwemaks, nenda et pärrast ennam ükski JSanda kutsmisese ja nomimisse heal neid ei liguta. Misuggune hirmus süddame luggu wiib neid önnetumaid wimaks iggawesse hukatusese sfise. Jah, üks pattustpöörmata ristiiinnimenne on weel ennam, kui paggana innimenne, — sepärrast et temma ni suurt ja aulikku lapsse pärrandust on sanud ja sedda ärrapölgab, — üks wägga kurri laps, ta on üks waene, allasti ja ärrakaddund pattune, 2 Petr. 2, 20.

Misuggune pattustpöörmata ristiiinnimenne peab omma pattu unneft üllesärratud sama ja feigest süddamest ümberpöörma, kui ta mitte ei pea hukka minnema, otse nisammuti, kui paggan, Judamees ja Türk, agga ommeti weel paljo ennam, kui need, sest et temma süddame luggu ja temma ello paljo pahhem ja kardetawam on, kui neil, ja temma tullew nuhtlus paljo hirmsam saab ollema, kui nendel; sest JSand ütleb: Agga paljo küsittakse iggauhhe käest, kelle kätte paljo on antud. Luf. 12, 47. 48. Agga iggauks ümberpöörmata ristiiinnimenne, kes Mmmalat omma MNisteggiat ülle feige asjade ei karda ja armaasta ja Temma peale ülle feige asjade ei loda, waid omma lihha tahtmisese järrele käies sellesinnatse mailma asju taggaaeab ja nende seest omma önnistust ja rahho otsib ja lodab leidwad. Misuggune pattustpöörmata ristiiinnimenne woib innimeeste ees wägga wagga wäljanäidata, paljo häid teggusid tehha, paljo palluda ja firikus käia, ja isfiennast ning teisi innimesi pettes lota ommad asjad Mmmalaga ärrafellestanud ollewad. Et innimenne töeste pühha Mmmala filma ees pattune on ja peab Temmast, kes süddamed ja nerud läbbikatjub, üksford hukkamöistatud sama, seal ei olle mitte just tarwis wägga suur kurjateggija olla ja innimeeste ees sefs petud sata: Innimesese isfiennese armastus, et temma omma ennese kasu ja

au kui üllemat aēja tunneb ja sebda ütspäinis nõuab — se on se seeftpiddine pattude pat, mis tedda ellawast Ummalast ja' omma ÜNiisteggiast ärralahbutab. Jestiennese armastus on keige hirmsa pattude wägga wihha juur. Sest kui innimenne mitte ussu läbbi omma Ummalat ja ÜNiisteggiat omma üllemaks warraks ja römüks ei pea egga allati ommas süddames ei kannu, siis ei nä Ummala pühha film temmast ja keige temma sõnnade ja teggudest middagi muud kui pattu ja keik hirmsaid rojasid asju. Dlgo nisuggause innimesse pattud ka innimeste ees ni piisufesseb, kui tahhes. Kui nad ka muud ei olleks kui se, et innimenne ommas pimmedusjes ööd ja päwad omma aعالikko tö ja ammeti peale wõtleb, keik omma ihho ja hinge jõudo üfti selle tarwis ärrakullatab. Zeine jälle keigesurimat römo riete uhtusest ja illust, sömisest ja jomisest tunneb, mailma lusti ja römo taggaeadas allati suurte seltside hulkas, piddude ja pallide peal tahhab olla, ja nenda rikka mehhega, Luf. 16, 25., ni paljo kui tal ial wõimalik, iggapääw röömsaste ja sureste ellada.

Dtje nisuggune ja mitte kurjem, ja siiski kurri küt, et Ummala nuhtlust omma peale mahhahüda, olli meie JSsanda tunnistusse järrele, Luf. 17, 26—30., innimeste elloluggu enne wecupputust ja surema hulga Sodoma ja Komorra-linna rahwa ello, ja saab ka surema hulga ristirahwa ello wiimsel aعال ollema. Ürra mötle mitte, armas wend ja ödde, et innimeste ellu enne wecupputust ja Sodoma ja Komorra-linna rahwa ello ommeti paljo kurjem pidit ollema, sest et nende pattud küssendasid taewa pole, ja et meie aegste innimeste ello, kës muud ei iggatse, kui süja ja jua rohkest, mitte nende ello sarnane ei peaks olla. Ni pea kui innimenne ennam Ummala ja Temma pühha tahmisse järrele ei küst, et ta ennast Temma pole pöraks ja hopis Temmale ennast ärraannaks, kui ta pattu mitte pattuks ei pea, ja Ummala Waimust ennast ennam ei lasse nomida egga öige tee peale juhhatada, 1 Mos. 6, 3., siis küssendawab temma pattud taewa pole, need hirmsad pattud, k'lega JSsand Ummal tännini immeliffu hallastusse ja pikka melega kannatas, Rom. 3, 25.; — need pattud towad Ummala nuhtlust tuimaks läinud innimesse peale. Dlgo temma pattud innimeste arwamisse järrele ni rasked ehk kirged, kui tahhes, temma saab omma keige hirmsamad pattud ja ekütusseb andeks, ni pea kui ta Ummala Waimu nomimist wõrtab kuulda, ommad pattud tunneb ja kahhetseb. Kui innimenne ennast Ummala

Waimust mitte ei lasse nomida, karrištada ja ðige tee peale sata, se on se pat, mis taewa pole kisšendab ja pattustpöormata pattust iggawesse kohtu ja hukkatusse sišse lükkab.

Kus nüüd nisuggune tuim ja pattustpöormata meel wal-litšeb, seal tulleb ka saggedaste ette, et paljo innimesšed hirmsa ja raske awwalikku pattude sišse langewad, mis nende sure süddame ärrarifmisšest ja wihha waenušt Ummala wasto tunnistust andwad; šedda samma teggid innimesšed ka enne weeupputust, ja Sodoma-linna rahwal polnud ka šest pudu. —

Nenda on siš surema hulga pattustpöormata innimesše õnneto ellojärg otse se läbbi innimesše šilma eest nagu war-jule pandub, et nemmad endid wäljaepiddi awwalikku pattude ja kurja teggude eest hoidwad, ja, ni kui jubba ütlesime risti-ustuš töt omma suga tunnistawad ja fogguni Ummala te-nistustest ja palwest oša wötwad. Muidugi tunnistawad nemmad omma ristiusku otse selle mõedu järrele, kuida nende furnub südda ja pimmedaks tehtud meel šest wägga šeggasel wištl arru šaab. Nemmad teniwad Ummalat omma ennese tahtmisše järrele; nende ennese tarkus on nende üllem juhha-taja šin jures. Agga šellegipärrašt näitab nende ello šurema hulga innimesše šilmade ees üšna ilmašüta ja Ummala mele pärrašt. Ja se ello on šiiski, šepärrašt et südda on kaugel Ummalast ärra ja nemmad Šedda mitte Temma šonna ja tahtmisše järrele, waid innimesše šeadmište järrele teniwad, Šef. 29, 13. Šef. 33, 30, 31., tõešte üš ärrarifkutud, pattust-pöormata ja hukkatusse ello, täiš uskmata meelt, süddame tuimust. Ni šuggušed innimesšed tallawad om-ma lapše õigust ja taewarigi pärrandust jalgega ja pat rišub ja šööb keik parremat tundmišt, mis neil olnud, šutumaks nende kääšt. Nemmad on pimmeduše riki ja šurma warju orgu taggašt läinud, kuš nad jubba ollid wäljašitšud, ja on šadana wangiš šanud. Oh kui wägga õnneto on nisuggušte inni-mesše ello-järg! Oh kui õnneto on igga üš, keš iššennast melega pattu ja kurrati orjaš on andnud! Nišuggune inni-menne on nüüd jälle, šepärrašt et ta Temmašt ja Temma oša-šamiššest midbagi ei tahha teada, ilma Ummalata, ilma KRištusšeta, ilma õigušeta, ilma rahhuta, ilma lotuššeta mail-mas, allasši ja paljas. Agga temma Ummal ja ŠNiš-teggia hoiab temmale weel, ni kaua kui weel lotušt on, et ta pattust šaaks pöorma, Omma ošfata hallaštusše pärrašt temma lapše õigust ja taewarigi pärrandust. ŠŠšand karrištab mit-

mel wiſil tedda, ſedda ärralangenut laſt, Omma ſure armo pärraſt, teeb ilma wäſſimata Omma pühha Waimu läbbi temma ſüddame kallal tööd ja ärratab ja hüab tedda. Ni kui ärrakaddund poea iſſa, nenda otab JSand ärraarwamata ſure hallaſtuſſe ja pikka melega waefe eſſind hinge järrele, kaſ temma omma pattu unneſt ülleſärkaſ, et Ta tedda ſiis jälle ſure römoga wöikſ waſtowötta ja tedda keigefallima kuega ehhitada, Luk. 15, 27. Agga ni kaua kui riſtiinnimenne omma Mnisteggia armotömbamiſſi ja armoandiſi ärrapölgab ja pattu ſiſſe jääb ni kaua on temma allaſti ja paljaſ, ta on hirmuſ Mummala ja keige öigebe ſilma ees. Temmal pölle öiguiſt Mummala rigi egga önniſtuſſe peale, ſeſt ſe ainuſ aſſi, miſ läbbi temmal ſe öiguſ olleſ, ſe on ſe pühha riſtimieſeſ kinitud Mummala arm RNiſtuſſe ſeſ, ſedda wiſtab temma alwaſpanneſ enneſeſt ärra. Temma on keigeſt heaſt täieſte lahti, ta on ſe keigewilleſſam loom, kui ta ka ſe keigeriffam, targem ja möiſſilikkum meeſ olleſ. Kui temma oſſani omma hukkatuſſe ſiſſe jääb ja nenda tahhab Talle pulma öhtuſömaaeale tulla, ſiis ſaab ta kui kölwato wäljalütkatud; temma waſto ſaab ööldud: ſöbber, kuida olled ſinna ſeia ſiſſe tulnud, ja ſul ei olle pulmariet ſelgaſ, ſa olled allaſti ja paljaſ? — Sidduge temma käed ja jallad kinni ja wötkte tedda, ja heitke tedda keigeſüggawama pimmeduſſe ſiſſe, ſeal on hul luminne ja hammaſie firriſtaminne!

Wadage, armsad hinged, ni hirmuſ ja kurri röwel on pat, ni hallaſti ja paljaſ, ni waefeſ ja willeſſaſ teeb pat innimeſt.

Agga ſinna, armaſ wend, ei tunne egga leia weel mi d = d a g i neiſt kartuſſe wäärt aſjuſt enneſe jureſ ollewad? Agga ſiieki mul on ſuur hirm ſinno pärraſt, ma kardan, et ſinna olled ka omma JSandaiſt ja Mnisteggiaiſt ärralangenud ja olled ſepärraſt wägga waene, allaſti ja ſureſ häddaſ ja woid ſelle önnetuma põlwe ſeſ ſurra ja iggaweſt hukka minna! Muibuſi ei woi ſinna enneſeſt ka middagi nähha, ni kaua kui ſo ſilmad kinni on pimmeduſſe armaſtuſſeſt, Joan. 3, 19. Agga ärka ommeti weel tänna ülleſ, ja kaſſu omma ſüddant läbbi; agga te ſedda Mummala ſömma walguſeſ öieti ſure hole, kartuſſe ja wärrieſtuſſega miſ ſa tännini weel ehk ialgi polle teinud; wata iſſiennaiſt, wata omma ſallajama ſüddame möt = tebe ja iggatiſemieſte peale ſelge ſilmaga, Matt. 6, 22. Wata omma peale üſſipiddiſe ſilmaga, miſ tahhab nähha ſelle ſelge pegli ſiſſe, miſ Mummala pühha ſömma ſo ettepanneb, ſiis ſaad ſa peagi keik omma hirmuwäärt allaſtuſt, waefuſt ja häbbi

tunda. Oh, minna sowin wägga süddamest, et sa sebda öige pea nähha ja tunda saaksid, et sa weel öigel aenal, — enne kui sind äktiete ärrakutsutakse, Ummala kohto eite, — nõu ja abbi woiksid oisida ja leida, et mitte sinno häbbi ja allas- tus seal arwalikkaks ei saaks, kus ennam armu egga hallas- tust iggaweste polle lota!

2.

Pattustpöörmata ristiinnimenne on pahha, wiljakand- mata pu sarnane, sepärrast et temma ilma öiguse wiljata on.

Ummal on siad, oh kallis ristiwend ja ödde, pühha rist- miöse, uestündimise peesemise ja pühha Waimu uendamise läbbi, Tit. 3, 5., Omma rohhuaeda, s. o. pühha ristifoggu- dusse siöse istutanud, et sa pead kaswama, öisema ja öiguse wilja kandma, Jes. 61, 3. Wilip. 1, 10. 11. Sellepärrast kannab Temma sinno eest hoolt, ni kui hea kärner omma nõ- dra putse pärrast hoolt kannab, Temma annab sulle keif kal- lid annid sinno önnistusese, Omma pühha sõnna ja Ommad pühhad saakramentid, need peawad sind kui kallis soe päwa- paiste, kaste ja wiim kaswatama ja kosjutama ning wilja- kandjaks teggema, kui sinna agga sebda kallist taewa önnis- tamist omma hinge siöse peaksid wastowõtma, öieti prufima ja omma sees pühha Waimu wäe läbbi lastma elluks ja wäeks sada.

Agga pattu pettuse läbbi teed sinna omma sübdant selle wasto kõwwaks, nenda et Ummala armuandide wiim, kaste ja päwapaiste sinno siöse ei sa tungida, sinno südtame peale ei woi mõduda. Ummala sõnna seme langeb sinno sees kõwwa kalju ehk aelikku murrede, rikkuse ja himmude ohha- kate sekka, Mark. 4, 18. 19. Pühha saakramentide kalliskaste ja wiim, mis sa tuima süddamega wastowöttad ja ehk kog- guni põlgades ei tahhagi wastowõtta, need ei sada sulle mingi- suggust kasu. Sepärrast peab siis se ussu juur, mis Um- mala arm sinno siöse on istutand, ifka ennam ärrasurrema ja armastuse ja loiusse pu pattu himmude pörgu tullest ärra- põlletud ja hopis ärrakuivatud sama. Sepärrast on temma ni wägga willets, ilma terve öiteta, ilma römo ja illota! Sepärrast seisad sinna omma Ummala aedas ni wägga wil- letsal ja furnud wiisil, kui pu mis ilma hea wiljata on, mis kuesagile ei kõlba, kui et tedda peab mahharaijutud ja tullesse wisjatud sama.

Kui nüüd selle kalli aea Jesand, sinno Ummal, Öja ja Önisteggia, sinno Jesand Jesus Önistus, kes sind

Omnia aeda istutanud, sind Omnia kalli werrega fastnud, Omnia pühha Ewangeliumiga ja Omnia pühha saakramentitega on kui kalli taewa kastege nisutanud ja õnnistanud, kes sind wiljakandmata puud mitte üks aasta, waid mitto aastad on lastnud seista ja ikka wägga suurt hoost sinno pärrast on kannud, kui Temma nüüd wimaks tullib, Luk. 13, 9., ja Omnia sure waewa ja tö järrele õiguse wilja sinno pealt otsib. Temma otsib wilja sinno pealt, mis usju ja armastussest kaswanud: agga ta ei leia middagi, kui agga pahha, kibbedat ja uesti södud wilja, — Ta ei leia muud kui pattu, häbbi ja kurja lihha himmuse, ehk filmatirja ja sallaliktuid tegausid. Ehk Temma leiab sinno pealt agga paljaid lehta, paljast wäljaepiddist waggadust, mis sa olled ilma süddame tundmiese, ilma uestu ja armastusseta innimeste melcheaks wäljanäinud. Kui Temma leiab, et keige sinno kirrifus käimiese, luggemiese ja palweteggemiese jures sinno südda siiski pattu ja mailma pole hoiab, et sa olled agga innimeste pärrast wäljaepiddi wagga püüdnud olla, agga omma süddames olled ja Temma armo põlganud, mailma armastanud ja kurja himmude orri olnud; — kui sa olled kül saggedaeste „Jesand! Jesand!“ ütelnud, agga kurratit, pattu ja mailma teninud ja nende sõnna kuulnud, — kui Temma sind nenda leiab, mis sa ab Ta siis sinnoga teggema? Temma saab sinnule ütlemä: „Taga pu, mis head wilja ei kannä, rajutatse mahha ja wisjate tüllesse!“ Temma saab omma fullastele ütlemä: „Kaijuge tedda mahha, ja wisjate tüllesse, sest mis temma ilmaajata maad riffub?“

Dh siis, armas hing, ärra unnušta ial ärra omma Ummala töe sõnna, et kirwes seilib jubba pujure külges! — paranda aegsaeste meelt, ni kaua kui sinno jüdda weel polle hoopis kõwwaks tehtud! ussu armoöppetust, ja kannä õiget meleparrandamisse wilja, et mitte üht ainust neist hirmsaist Ummala wihha ja nuhtlussest sinno peale ei tulleks!

3.

Pattustpöormata innimenne on kurrati köie külges kinni: sest pat on kurrati pettuse ja ektituse läbbi mailma siiese tulnud; kurrat on pattu läbbi innimesse käest pühhisust ja au ärrarijunud, on tedda temma õnsast osasamisest, mis temmal olli omma Ummala ja Jesandaga, wäljakiskunud ja fogguni omma wöimuse alla sanud. Kurrat prugib nüüd allti pattu wöraqutamisse paelaks ja köies, kelle läbbi ta neid hingeid, tedda Ummala arm temma

käest ärrafiskunub, ifka ueste püab ekfitada ja püda. Pat on se hirmus asfi, kelle läbbi hinge tapja waest ekfitut pattust ni kõwwaste omma wangis wötrab ja wähhhe hawalt täieste omma pärrisorjaks teeb, et temma pärrast ommas süddame pimmedusfes ja tuimusfes üsna römoga ja heal meel omma tapja tahmift teeb ja peabki teggema, kui ta ka ei tahhaks tehha.

Kurrati wörgutamisse paelad, ehk ärritamissed pattule, kellega temma innimesse meled seggaseks teeb ja wangis peab, on muist jä mmedad, muist pened köied.

Kurrati jä mmedad köied on: Usmata meel, rojus, kimalus, abbiellorifminne, horus, wöera jumjala tenistus, lausuminne, üllekohhus, pettus, fallalik meel, walle, omma kassu piüdminne, rahha ahnus, pettus, wargus, rifuminne, kaddeus, uhkus, kõrk meel, auahnus, äkkalinne meel, riakas meel, wiwha waen, wiwhaminne, tapminne, häbbemata meel, laimaminne, teutaminne, liig söminne, liigjominne, mängimisse himmu, tantfiminne, Kal. 5, 19. 1 Kor. 6, 9. 10. 1 Tim. 6, 10. Ewef. 5, 3—5. Koloss. 3, 5. 8. 1 Kor. 10, 7., ja keif wallatumad ja kõlwatumad, 1 Peetr. 4, 4., himmussitamissed ja lihha mele jahhutamissed ja lustid, mis innimest otsegu joobnuks ja seggaseks teggewad, nenda et nemmad Ummalat ja omma hinge önnietust kogauni ärraunnustawad, ja omma himmude ja tahmiste sisse otsegu ärrauppuwad.

Need keif on jä mmedad köied ja raudahhelad, kellega kurrat tuhanded ja miljunid innimesjed wangis peab, kes siiski mitte ei häbbene endio rietiinnimesfik nimmetades. Nemmad käiwad kurrati kui omma isfanda ja sundija järrel, otse nisammuti kui koer köie woi ahhela otfas omma sundija järrel peab käima, kuhhu ta tedda weab. Et nemmad pimmedust armastawad ja walgust ja JSfanda armo põlgades ennesest ärralükkawad, ja ifka ueste isstennestele kahjuks Ummala Boega risi löwad, ja nacrüks pannewad, sepärrast on nemmad hopis kurrati melewalla ja wallitsusse alla langenud. Temma teeb nendega, mis ta tahhab; nad on temma sõnnakulelelikud teenrid ja lapsed; temma sunnib neid kurja ärritamiste, himmude ja sisseandmiste läbbi keige kurja töde ja tegude kallale, ni kui ta isfi tahhab. Nemmad ei woi temma wasto panna, sepärrast et nemmad omma enneste kurja himmude järrele käies, Jak. 1, 14., temma tahmift omma tahmisses on teinud ja on wägga hästi öppinud temma sõnna kuulma; se on neile otsegu lodud wiifiks sanud. Et nemmad esstotisa ennast heal meel temma mele walla alla on annud

ja omma pattu himmudest aetud ennast pattu tenistusesele on ärraannud, siis on pat ja pattu läbbi kurrat nende ülle täit wõimust janud, kes neid ifka ennam ja ennam feige kurja ja jummalafartmata ello sisse wäggise weab. Kurrat on nende wägga walli pinaja ja pärris-issand, kes neid sunnib nende enneste huffatusseks temma kurja tahmist teggema.

Agga kurratil on ka peneid kõisi, mis agga nisamma tuggewad, ja muist weel tuggewamad, kui need jämmedad kõied on, ja weel kardetawamad ja kahjulikkumad, sepärrast et surem hulk ristinnemesi nendega seutud on, ja et meie nendega wägga öppind olleme, nenda otsegu ei ollekefi nemmad wangi kõied ollema. Need on: Issiennese armastus, omma tahtminne, omma melepärrast olleminne, lihha ellitamine, hea ello tahtminne; keiksuggused mele- ja lihha himmud, silma himmud, maijus, kõrwade himmu tühje asju kuuldes; liggimisese alwaks pidamine, armota meel liggimisese wasto; nõdder usk, uskmata meel Jummalata wasto kurjel päiwil, Jummalata ärraannustamine hail päiwil; külm meel omma õnnistusese wasto, murreta olleminne iggawesse ello pärrast, ehk liig julge lotus Jummalata heldusse peale, kus sees innimenne mõtleb, et ei ollegi tarwis ümberpöörda, sest et Jummal hea olla ja hea melega andeks anda, ja nenda teeb temma Jummalata hallastusse peale pattu; siis on weel: omma õigus, kus innimenne omma ausa usklikko ello peale lodab, ja siiski tõssise jummalafartusse wägge se on: allandust ja armastust, mis omma kassu ei oisi, 1 Kor. 13. — ärrasalgab, ja wifitud surnu haua farnane on, mis wäljaspoolt lilledega ehhitud, agga sees on täis surnu luid, hirmust haifu ja ärramädanemist; peale nende weel keik muud asjad, mis süddant Jummalast ärratõmbawad ja wangis peawad, et ta ei woi ennast keelmata Jummalata pole tõsta, Jummalata pole hoida egga Jummalaga ühhendud sada.

Need on keik pened kõijed, kellega kurrat innimesi seub, julgeks teeb, ja omma wõimuse al peab, ja sedda teeb temma sedda julgeminni ja kindlaminni, et nemmad seal jures innimesste ees weel pealegi wagga ja laitmata ello ellawad, ja endid üllewel nimmetud jämmeda pattude ja kurja teggude eest hoidwad, ja arwawad endid sepärrast kurrati wangist lahti ollewad. Kurrat ei kiusagi neid suri, wäljaspidistõ pattustid teggema, ta on sellega rahhul, et ta neid omma pene ja salaja kõitega woib finni pidada, mis nemmad ei nägi. Temmal on jo üks puhhas, mil wifil ta innimest wangis peab, kas sidi paela woi raud ahhelatega.

Agga kas woime sedda kurrati melewalda pattuste ülle ka pühhas kirjas leida? Jah muidugi! Kirri tunnistab 1 Joan. 3, 8.: Kes pattu teeb, se on kurratist; sest kurrat teeb pattu algmisest. Ja Joan. 8, 44., kus Iesus patustpöömata ja uskmata Juda rahwale ütleb: Teie ollete isfasi, sest kurratist, ja omma isfa himmude järele tahhate teie tehha; temma on innimese tapja olnud algmisest, ja ep olle mitte seisma jänud töe sisse, sest töt ei olle mitte temma sees; kui ta waltet rägib, siis rägib temma ommast, sest ta on wallelik, ja wallelikku isfa. Ja Matt. 13, 39., kus IEsand tähhendamise sõnna umbrohhuft ja niesudest jüngritele ärrafelletab ja ütleb: Waenlane kes neid — s. o. selle tiggeda lapst, sedda umbrohtu — külwab, on kurrat. Ja Ewes. 2, 2.: Teie ollite furnud ülleastimiste ja pattude sees, mis sees teie ennemuiste ollete käinud s. sinnatse mailma wiit järrel, selle würsti wiit järrel, kellel melewald on taewa al, selle waimo wiit järrel, kes omma tööd teeb sõnnafuulmata laste sees.

Ja Koloss. 1, 13.: Temma on meid ärrapeastnud pimmedusse wõimusest. 1 Tim. 3, 7 käsib Paulus, et Ummala lapsid peawad ennast hoidma, et nad kurrati kõie sisse ei lange. 1 Tim. 6, 9. ütleb temma: Kes tahwad rikkes sada, need langewad kiusatuete ja kõie sisse, ja mitme rummala ja kahju teggewa himmu sisse. 2 Tim. 2, 26 käsib temma: Üks IEsanda sullane peab wastopannijaid juhhatama, ehk Ummal neile wabhest annaks meelt parrandada, ja töt tunda, et nemmad wõiksto jälle ülleärdada ja kurrati kõiest peaseada, kellest nemmad on kinniwõetud, temma tahmist teggema. 1 Joan. 3, 8. tunnistasse, et seks on Ummala Boeg awwalikkus sanud, et temma kurrati teud piddi ärrarikuma, ja Ebr. 2, 14., et Temma otse sellepärrast on meie lihha ja werre oesaliseks sanud, et Ta piddi omma surma läbbi selle wägge, kel surma ülle woimus olli, se on kurrati, ärrafautama.

Need on nüüd kindlad Ummala sõnna töe tunnistused ja andwad meile keiges meie ellus iggawest jädawat töt teada. Se ei olle töeste mitte nenda, kuidas kergemelelised ja uskmata innimesed ülewad, et kurrat ei pea muud ollema, kui paljas tühhi mõte, ja kurrati kõied ka muud midoagi, kui innimiste tühhine arwamine. Oh ei mitte, temma iesi ja temma melwald kurjate ülle põlle mitte paljas mõte ega tühhine arwamine. Pühha kirri, mis on Ummala töe sõnna, rägib ikka sest ja iggawes kobbhas ühte wiit, ja tunnistab meile, et terwe mailm s. o. keik kur-

jad innimesesed — seisab kurjuses, se on: kurrati melewalla al, 1 Joan. 5, 19., — et temma sellesinnatse mailma jummal on, 2 Kor. 4, 4., pimmedusse würst, Ewes. 6, 12., ja kui mõiraja loukoer ümberkäib, ja otsib, kedda temma woiks ärraneelda, 1 Peetr. 5, 8.; ja selle silmad lahti lähhawad, et temma omma suurt hinge hädda ja huffatust nääd, ja tahhab nüüd tedda ja temma hirmust pärris orja tenistust mahhajätta, ja omma õige ISsanda ja kuningaga ISjusse KRistusse pole pöördä ja Tedda kui wabba Ummala laps tenida, se hing wast saab nähha, et kurrat on ja saab ellawalt tunda, kui hirmus temma wiha, temma kawwalus ja wäggi on. Arra anna siis mitte selle walle mõtlemisesele omma sees maad, otsegu ei peaks kurratit ollemagi, — sa kuled jo kui selgeste pühha kirri sest hirmsast lomast tunnistab, — et sinna kül ühtegi temmast ei tunne egga tea, ja ei tahhagi teada: se on jo otse selgeks tunnistusseks, et temma kawwal nõu on korda läinud, sind täieste petta ja eksitada, ja et sinna weel alles temma pärris orri ja tru tener olled. Sest se on jo temma keigesurem kawwalus ja wäggi, selle läbbi peab ta sind sedda kindlaminni ja julgeminni omma küsis kinni, et temma ennast sinnule, ni kaua kui temma pärralt olled ja tedda tenid, kogguni ei ilmuta egga ennesest teada ei anna. Temma teab wägga hästi, et sinna siis, kui temmast arro saad, et ta sind wallitseb ja sunnib, omma pärris isjanda eest ärraehmatafsib ja temma jurest ärrajooksefid. Algga et temma sind kogguni ei tahha kautada, sunnib ta sind uskuma, et sinna, kui temma käsku täidad, arwad omma ennese tahtmist teggewad, otsegu ollefid sa üsna priimees ja isfi omma wallitseja. Algga katsu korra ennast temma kõiest lahti tehha, siis wast saad nähha, kui wägga kõwaste temma sind on kinnisidunud, ja kui sure hõlega temma sind kinni peab.

Dh mõile siis, armas hing, kes sa weel pimmedust armastad, ja walgust ja Ummala ja Mniesteggia armo põlgades ennesest ärralükkad, et sa se läbbi ennast kurrati wõimuse ja kõite siise annad, ühheks õnnetumaks wangiks ja pärris orjaks temmale saad. Dh woiksid sa ennast nähha, kuidä sinno waene hing wäljanäitab, sa saaksid ärraehmatama ja hirmo tundma issiennese eest: sa saaksid nähha, et olled üks waene kurjateggija, kes kässist jallust ja kaelast olled raudahhelatega kinniseutud, wallekkude isä külge kinnipandud. Menda käib sa omma surma teed, ja mõled issienneses, et

olled jummalakartlik ja ellad ilma süta ello Ummala taht-
 misse järrele. Agga sa ei teagi, et sa pattu himmudest olled
 otsegu joobnuks sanud, ja käid käsifikaudu ühhest pattust teise,
 ni kui so hinge tapja sind omma ahhelatega weab. Pea ärri-
 tab ja aeab temma sind roppu lihha teggude stäse ja sa ei
 woi ehk sa ei tahha selle himmu wasto panna, waid sa an-
 nad ennast temma kätte. Pea melitab temma sind lia sömisse
 ja jomissele, sa ei sa omma üle wõimust, kunni sa omma
 kõhtu mõistmata wisil olled täitnud, ehk kogguni wina ni paljo
 jonud, et omma selget mõistust kautab ja selle läbbi kui pehme
 sau kurrati käes olled, et ta sinnust keigehirmsamad ja roppu-
 mat wihhariista ennesele woib tehha, ni kui isfi tahhab. Pea
 ärritab temma sind targa peaga ni hirmsa ja kange wihhale,
 et sa ennam ei tea, mis teed, söimad ja peksad, löhhud ja
 riffud, mis so ette juhtub. Pea kihhutab temma sind pettu-
 sele, üllekohto tõle, et omma warra wõisid kaswatada, ja lig-
 gimisse kahjust ommale kassu ja riffust kofkupanna. Pea
 jälle iostab temma sinno keelt häbbemata sõnnabele, wandu-
 misse, needmisse, liggimisse au teutamissele ja isfiärranis hir-
 mus ja jölle olled sa siis, kui omma waenlast laimama, teu-
 tama ja huffamõistma hakkad: wata seal ei leia sa weel ni
 palju kurje sõnnu, kui sa temma kohta õige tahhaksid, kui kur-
 rati tapjat kihwti omma suust wäljaaeada. Teine furd kiusab
 ja ekütab temma sind uhkusele, isfiennese üllendamisse ja teiste
 alwakspannemissele: sa oskad omma tööd ja teggemist ni kân-
 naks ja õigeks tehha ja omma keigepahhemat tööd wabban-
 dada ja ennast iggapibdi heaks kita. Pea selle järrele ärratab
 se wanna maddo sinno sees kaddedust ja sowimata meelt, et
 sa liggimisse õnne, au ja hea põlwe üle pahha melega wa-
 tab, temmale õnnetust, kahju ja häbbi sowid. Agga keigeen-
 nam panneb temma sinno lihhalikfo, mailmikfo ellu kui õiget
 wabbadust ja kui ainust teed ette, kelle peal woid röömsaste
 käies õnne, head põlwe ja rahho kätte sada. Agga peale selle
 püab ta sulle kõrwu söstistada, et usk ja wagga ello kumbed
 ja üllepea keif jummalakartlik ello, mis uskus, palwes ja
 Ummala sõnna kallikspiddamiseses ellatakse, ei olla muud,
 kui üsna sullase põlli, mis tua rahhotumat ello, ridu ja kurb-
 tust maeasse, nenda et piddada püüdma sedda isfiennese ja
 naese, ja laste eest kui kahjutegewat asja hoida. Keigewäh-
 hämast püab temma sulle sedda ettewalletada, et sa ommeti
 enne pead mailma modi ello täieste maitsema ja ussuello tar-
 wis olla sul pärrast weel aega kül, kui wannemaks saad, ehk
 nisuggust ammetid ja elluseisust leiad, kus sul rahhulisesem

luggu ja ennam aega on pattustpöörmise peale mõelda. Bealegi olla allalinne ussu=ja wagga ello kirriko õppetajate ja alwa, rummala rahwa asü, neil olla aega sellega ühtepuhku ümberkäija. Agga wata, armas hing, need kõik on köied ja ahhelad, kellega kurrat sind weab, kuhhu ta tahhab. Ja kuhhu temma siis tahhab sind wia? Eks ikka senna, et sa ikka täiest pattu sullaseks ja nenda temma ommaks jääksid ehk ommeti jälle saaksid, ja seddamaid ka pattude palka, — s. o. surma, aelikko ja iggawest surma, — temmaga seltsis kätte saaksid! Oh siis ärka, ärka, armas hing, ja lasse tänna weel ennaft kurrati köiedest lahti tehha! Pallu, oh pallu, et so Jummal ja Anisteggia sind so hirmsast wangipõlwest peastaks, et weel woifsid pöggeneda selle huffatusse eest, mis sind otab!

Agga tahhad ja waene! tahhad sa töeste kurrati pärris-orjaks, peitetud ja eksitud pattu sullaseks jada, siis pean sulle kartusse ja wärristusega ütlima: sa olled wimaks ka pörgu laps!

4.

Pattustpöörmata inimenne on pörgu laps, sest et pörgu würst temma isja ja perremees on, selle sõnna temma kuleb ja kedda ta tenib, ja sepärrast, et temmale, kui ta ümber ei põra, pörgus üksford temma hirmuwäärt pärris-õssa, se on: iggawenne piin ja wallo õsfaks antakse ja wäljajagatakse. Sedda ütleb meile jälle Jummal tõe sõnna.

Sest kui meie melega pattu teme pärrast kedda, kui meie tõe tundmist olleme sanud, siis ei jä ennam ohwrit ülle pattude eest; waid üks hirmus kohtu ja tullise wiha wotminne, mis neid wastupannijaid peab ärra sõma. Ebr. 10, 26. 27.

Kust leiab rikkas mees ennaft, pärrast kedda kui ärra-surri ja sai mahhamaetud? Pörgust; seal peab temma tullele kis pina kannatama ilma peasmata. Luf. 16.

Kuhhu sawad need minnema, kes ennaft lastiwad petta ja eksitada, pattu teggema, ja siis weel teisi pahhandawad, se on: neid ka ennestegega pattude sisse kisuwad? Keik pahhandused ja kes üllekohhut tewad, heiderakse iggawesse tullesse, kus nende us ärra ei surre ja tulli ärra ei kustu. Matt. 13, 41. 18, 6—9. Mark. 9, 43—48.

Mis saab Jesand Jesus neile ütlima, kes pahhemal kael on, kes kedda sün polle armastanud, Temmale waeste, näljaliste, allasti, wangide ja keige häddaliste sees — mitte polle head teinud? Ja saab neile ütlima: Minge ärra minnuft, teie ärranetud, iggawesse tullesse, mis walmistud on kurratile ja temma inglidele. Matt. 25, 41.

Kanget hirmo ja wiha neile, kes tõe sõnna ei kule, agga wõtwad üllekohtu sõnna kuulda. Willetsus ja ahhastus tuleb iggaühhe innimesse hinge peale, kes kurja teeb. Rom. 2, 8. 9.

Agga argade ja nende uskmata, ja hirmsade, ja tapjate ja horapiddajate, ja nõidade ja wõera jummalate teenrite, ja keige wallekõrde oõsa peab ses tulle ja weewliga põllewas järwes ollema, se on se teine surm! Ilm. 21, 8.

Wata, kallis hing, kes sa pimmedust armastad ja walgust ja sinno Jummalate ja Ünnisteggiat armu põlgades ennesest ärralõtkad, wata, oh wata, mis sind wimaks otab — põrgu haud keige temma hirmsa wallu ja keige temma pinaga! Põrgu haud seisab sulle lahti ta acab omma legitsewad lõuad laiale sinno wasto ja ahwardab sind, sind omma süggawusse sisse nelada. Sa ei tea kül millal? agga se woib igga pääw, iggal tunnil sündida, et sinna, enne kui ennast ümberwatad, põrgu haudas olled; sa kaid igga sammuga temma ümber, sul tulleb igga filmapilk, karta, et sa sisse ei lange. Kui sinna mitte tõõsise pattufahetsemise ja ümberpõõrmise läbbi omma Jummalate ja Ünnisteggiat tullewa wiha eest ei püa põggeneda, waib omma süddant temma armu heale wasto kinni panned ja Jummalate Woega jalgega tallad, ja seadusse werd rojaseks panned, kelle läbbi sa olled pühhitsetud, ja armu Waimo teutad, Ebr. 10, 29., siis woib ka äffilinne surm, ni kui ta jubba tuhhandetele tulnud, ka sind, sind põrgu last! karmeste ja wibimatta sinnu tenitud paika wia, ja siis saab suur kohtu pääw sind tullekõrde sisse matma, mis ükski weesi ei woi kustutada, kus sa iggaweste pead ulguma ja hambaid kiristama, kus ennam lunnastamist egga peasmist, iggaweste, iggaweste, iggaweste ennam lunnastamist egga peasmist ei olle lota!!!

Ja sinna woid weelgi ni julgeste ja kergemeelisel wistil ellada keige omma filma kirja waggawusse ehk kogguni omma arwalõtku pattude ja kurja himmude sees?! Sa woid ni rõmus ja lustilinne olla kurrati kõiede ja ahhelate sees, kellega temma sind ifka tuggewaminni püab sidduda, et sind woiks üksford ennesega selle hirmsa süggawusse sisse tõmbada?! Woi arwad sa, et kurrat saab sind nende kõiedega, kellega sind kinnipeab, taewa wima? Oh wata ommeti, te omma filmad lahti, nüüd, nüüd, kui weel aeg on: ta tahhab sind jo iggawesse huffkatusse sisse weddada; ja kui sa jubba põrgus olled, siis on wägga hilja!

Jah, tõeste, ei middagi muud, kui põrgu haud

temma hirmsa pina ja walloga saab sinno palk ja pärrandus ollema, mis sinna kurrati ja pattu tenistusse eest saad. On sul siis ni suur himmo selle pattu põrgu palka järrele, et sa temma pärrast jubba sin Ma peal ni paljo waewa nääd? Woi annab se sulle julgust, et ni wägga paljo sinnoga seltsis seddasamma teed käiwad, kes nisammuti kui sin nagi ka Jummal peale mõtlewad, Tedda appi hüüdwad ja Tedda teniwad ja üksford lodawad ka Temma läbbi õnsaks sada? Agga tulleta omma mele, et Jesus ütleb, et se wär raw on lai ja se tee on suur, mis hukkatusse sisse wiib, ja et paljo on neid, kes sealt sisse lähhawad, ja mõtle, kui paljo neid on, kes ifka Temma wastu ütlewad: Jesand, Jesand! ja on kogguni Temma nimmel palju wäggewaid teggusid teinud, Temma neid saab kui kurjateggijaid Omma palle eest ärralükkama, Matt. 7, 22, 23.: Woi se sulle julgust anda, kui sinna selle sure hulgaga seltsis pead iggawesses wallus ollema? Ehk mõtled sinna, et Jummal walletab ja pettab, ja kurrat ja pat rägiwad sulle töt? Kas sa mõtled, et Jummal ei sa Omma sõnna piddama, Ommad ähwardamisess mitte töeks teggema ja kurja mitte nuhtlema? Ehk sa mõtled wahhest, Temma saab sulle sinnu pattude eest weel head palka andma, sinnule, kes sinna nüüd kurjadega seltsis jookseb, keis asjus mailma wisi järrele ellad, ja Temma kärsud põlgad? Urwad sinna, et Ta saab sind keige pühhade ja waggadega, kes Tedda tenisid, mailma mahhajäisid, pattu wihkasid, õiget ussu wõitlemist surmani wõitlesid, taewa õnnistusse ja rõmo sisse wastowõtma ja sinnule nendega seltsis seddasamma armopalka andma? Woi mõtled sa kogguni, et Jummal, se pühha ja õige, saab waggad ja õiged põrgu lükkama, ja sind ning teisi pattusid, kes pattu kui wet jisselakkuwad, taewa wõtma? Et Temma ommad ustawad teenrid saab ärralükkama ja pattusid ning kurrati sullasid wastowõtma? Oh, ei mitte, ei mitte! sa saad nähha, et Jummal Omma sõnna saab täieste täitma! Sa saad nähha, et Jummal ja Temma sõnna tõdde on, et Temma tõutusess ja ähwardamisess töeks lähhawad, ja et kurrat, kes omma pärrisorjadele pridust ja õnne tõutab, wallelik ja pettis on, ja et iggaweste töeks jääb, et pat on hukkatus. Need õiged lähhawad iggawesse ellusse, agga kurjad iggawesse wallusse. Matt. 25, 46.

Noh, mo armas luggija, kelle felti hulka tahhad siis sinna üksford jada ja kuhhu saab siis sinno tee sind wimaks wima! Oh, kui sa weel ei tra, kelle sisse sa ussud,

kui sul weel kindlat ussu lotust ep olle, et sinna selle sure hingede karjatse ilmumise aeal sedda huffkammemata õigusse-ja au-roni saad, kui sul weel ehk teif taewalikkud asjad alles wõerab ja teif Ummala rigi warrandussed alwad on, kelle järrele sinno südda fogguni ei iggatse; — oh hakka siis aegsaaste tundma, et sinna üks waene, ärralangenud pattune, ärrakaddunud laps olled! Oh tunne ommeti, kui willets sinna olled, kui sa ennast mailmast ja temma himmudest olled lastnud wõrgutada ja olled omma ristmisse armust ärralangenud, ja ehk sa kül pärrast leri õppetust pühha altari ees JSandale ueste olled wandega truust ja sõnnakuulmist tõutanud, olled sa siiski ennast lastnud effitada, olled omma tõutust tühjaks teinud, omma pühha wannet jalgega tallanud, ja wanna pattu ellu sisse taggast läinud! Oh kui hirmus ja halle luggu on se! Oh pallu, pallu raskeste omma DNiisteggiat, et Temma sinnule tunda annaks, kui ärraarwamata willets ja õnnetu sa olled, — jubba sin Ma peal, feige omma rõmo ja auga, agga kui paljo hirmsam saab sinno järg weel üksford ollema, kui sinno Loja ja Lunnastaja sindiggaweste peab Omma palle eest ja pühhade ossasamisest ärralükkama! Kuida woifid sinna so taewalikko esimise sündimise õigust, mis sinnule armust kinkiti, Ebr. 12, 23., feige temma õnnistamiste, temma maggusa rahho ja jummalikko auga alwaks piddada ja tühhise, ürrikesse mailma rõmo ja au läätst leme eest ärramüia! Oh kui õnnis ollefid sa woinud olla, kui maggusat rahho sa ollefid woinud maitsta, ja kui lõhkitistud olled sa nüüd, kui wägga pudub sul tõssine rahho, kui lahti olled sa õigest rõmust! Kuida woifid sa enne kui tru, armas laps ja omma taewa JSa sees wägga õnnis, sure iggatsemisega omma surma tunni peale mõttelda; sa uskufid julgeste, et se tund saab sind so DNiisteggia iggawesse au-rigise wima, kelle õn ja rõõm ärraarwamata suur; ja kuida pead sinna nüüd mailma lusti ja rõmo taggaeades, ehmatust ja hirmust abhastust tundma, kui omma ello otfa peale mõtled! Kuida pead nüüd ärrakohkudes ommad filmad surma pealt ärrapõrama, sest temma ei woi ennast sulle muul näul näidata, kui üks hirmus pinaja, kes tulleb sind ärrawima iggawesse wangi põlwe ja wägga sure pimmedusse sisse! Kuida pead sinna nüüd kartusse ja wärristussega omma kohhut otama, ja omma Ummala ja DNiisteggia tullist wihha kartma, mis teif wastupannijaid ärrajõob!!

Ma tean sedda kül, sinna ei nä egga tunne sedda teif meel mitte, sa ei tahha egga woigi sedda weel tunda; sa pan-

ned ehk feik need nomimised weel pahhaks, ja mõtleb et need on palwemeeste tühjad juttud, mis püüdwad sinno maggusat rõmo ello kibbedaks tehha, sepärrast et neil kadde meel on sinno rõmo pärrast. Agga sa waene, õnneto hing ei tea egga nä midbaga, mis sa peaksid näggema! Sinno filmad on seggaseks tehtud sest pimmedussest, kelle sisse sa isfi olled jooksnud ja mis sind ülleülbse kattab, ja sa saaksid nenda wist pimmedal wistil ja kurti kõrwadega eddasi ruttama, funni sa omma iggawesse huffatusse sisse langed, — ükski inimenne ei woi sind aidata, egga sind ümberpöörmissese sata, ja kui temma ka omma ello selle eest annaks! Agga wata, oh wata ometi! sinno tru JSand ja DNisireggia ei jätta sind weel mitte mahha, egga tahha sind mitte rahhoga lasta so huffatusse sisse ruttada. Temma tahhab sind ifka weel so huffatusse tee peal kinnipiddada, ja ehk sa kül isfi tahhaksid senna sisse jooksta! Wata, Temma wöttab kallist ihho terwist sinno käest ärra, mis sinna muibugi saaksid kurja pattu orjuses ärra raiskama kunni sinno õnnetuma ello otsani, Temma panneb sind haigewoti peale mahha, kus sa wallu tundes pead hakkama omma tännist kurja ello wihtama; — Temma wöttab nendest, kellega Temma sind ühhendas, et selsis piddite elluteed kaima, agga sinna olled neid omma huffatusse tee peale saatnud, üht teise järrele surma läbbi sinnult ärra ja tahhab sulle lahkumisse wallo läbbi mailma lusti ja rõmo wihtaks tehha. Temma wöttab sinno warrandusjed käest ärra, mis Ta sulle rohkeste käite uskus, et nendega Temma auuks pididid maea piddama, ja kellega sinna omma lihha himmusid täites isfiennast tenisid, — et sa nüüd pead omma pöratsse ja ullutamisse tee peal seisma jäma ja kibbedat hädda ning waeust tundma, lotes, ehk se hädda sind Temma pole tõmbab. Temma tõufab sind so ilmalikko wöimusse ja aujärje pealt mahha, kuhhu Ta isfi sind olli tõstnud, et omma wöimusse ja auuga pididid Temma riki ehhitama, agga sa prufisid sedda so omma auuks ja üllendamisfeks ning tahtsid weel suremaks sada, — agga nüüd pead so armo-JSanda targa nõu järrele keige omma sõbradest põlgtud ja mahhajäetud ollema, et sa selgeste woiksid nähha, kui willets sa isfi olled, ja kui üllekohtused so sõbrad on, kes mitte sind, waid sinnu warra armastaksid ja auustaksid. Nenda katsub ja tõmbab se armo-JSand pattustpöormata inimest wägga mitmel wistil, ni kaua kui ta weel siin armo- ja walmistamisese rikis on, enne kui temma kõlwatuma ello hirmus ots tedda kätte saab, ja tahhab tedda tee peal finni piddada, ja sunnib tedda, omma filmad

lahi tekkema ja tundma ning waatma neid kadduwaid asju, mis nad tõeste on. Tännini olli temma neid ommas pimmeduses wägga wiltu ja seggasel wisil näinud; ta olli keikis asjus, ihholikkuis ja waimolikkuis, — wägga ekstitud ja pettetud.

Wata, armas hing, nenda on JSand tõeste ka sind sagedaste püüdnu huffatusse tee peal finnipiddada, oh lasse ennast ello-ja õnnistusse tee peale sata! Oh tunne, oh tunne ommeti sedda willetsust ja teutust, sedda rasket wangi põlwe, mis sinna omma ärralangmissse läbbi ennese peale olled saatnud! Sa olled selle põlwe sees ellawalt furnud, sa olled wägga õnneto! Wõtta kindlat nõu, parranda meelt, sa waene, ärralangenud laps! kisku palwe ja õhkamisse, nuttu ja kiskendamissega kurrati kõied katki, mis sind on wangis piddanud, olgo nemmad pened woi jämmedad kõied; oh lasse ennast omma Ummala ja Unisteggia sure hallastusse läbbi wabbaks tehha ja ärrapeasta! Sest kui sa mitte ei tahha ennast Temma läbbi lasta lunnastada, õigeks ja pühhaks tehha, kui sa kogguni mitte ei tahha Temma armo kutsmissse järrele käia, Temma sõnna piddada ja õnsaks sada, ehk Temma kül igga pääw sind ueste kutsub; siis peab Temma sind wimaks ilma armota hukka lastma minna. Temma peab sind kurrati ja temma inglitega, kes ka otsani temma wasto pannewad ja Temma al ei tahha õnsad ja pühhad olla, Omma pühha õigusse kohtu järrele pörgu hauale sagiks andma! Sepärrast põra ümber omma Ummala jure, sest Temma on armolinne, hallastaja, pikka melega ja rikkas heldussest!!

Ümberpöörminne Ummala jure.

Agga kas se on siis wõimalik, et innimenne, kes sadana kõiedes finni on, jälle lahti ja wabbaks woiks sada, et pörgu lapselt woiks Ummala laps, pahhast, wiljakandmata puust õitsew ja wiljakandjaw pu sada? et se, kellel agga se nimmi on, et ta ellab, agga ta on furnud, Ilm. 3, 1., weel tõssist ello woiks sada?

Innimeste jures polle se mitte woimalik, agga Ummal, kes keik woib tehha, Temma jures on se woimalik.

Agga kuidas se woib sündida? Mis suggune tee on selle ärrakadrunud lapsel weel lahti? Mis läbbi woib temma weel abbi leida? Kuidas woib temma weel Ummala lapses ja pärrisaks sada?

Diige, tössise, täielikko ümberpöörmisese läbbi
 Ummala pole, se on: öige pattust pöörmisese ja
 ussu läbbi JEsusse sisse.

Kuida se sünnib?

Kui innimenne omma suurt willetsust ja huffatust on
 tundina sanud, siis pörab temma ennast sadanast ja pattust,
 kedda ta tännini teninud ja kelle köiedes ta alles wangis on,
 ärraehmatand ja hirmo tundes ellawa Ummala pole, kelle
 jurest ta üffi ärrapeasmist lodab; pörgu täis wihha mäsfab
 temma tagga, kurrat ähwardab tedda ja tahhab tedda jälle
 taggasti kiskuda omma wöimusse ja huffatusse sisse: agga ta
 ei wata ennam temma pole taggasti; ta on ennast kogguni
 temmast ärrapöörnud; ta pallub nüüd Ummalat ja omma
 kallist Lunnastajat JEsust KRistust; temma kuleb nüüd üfs-
 päinis Ummala ja Temma sullaste heält, kes tedda temma
 armo JSsanda ja DNisteggia jure juhatawad. Ja se on
 se tee, mis läbbi se waene hing woib lahti ja wabbaks sada
 kurrati wöimusse ja köiede seest. Sedda tahhame nüüd laie-
 malt tähhelepanna.

1.

Ummala arm, mis meile on ilmunud KRistusse JEs-
 susse, meie DNisteggia, sees, mis meile Ue Seadusse las-
 tele, JEsusse koggubusse liikmetele, pühha ristmisese aeal jubba
 ni üpris armsaste on waeto tulnud ja meile JEsusse pühha
 ja täielikko ohwri surma sees armo ja pattude andeksandmist,
 täit Ummala laste pärrandust ja taewa rigi öigust finfinud.
 Se suur arm ei jätta waest pattust, kes pühha ristmisese ön-
 nistussest ärralangenud, mitte mahha, waid haffab ikka ueste
 temma ärrapeastmisseks tööd teggema, ja otseb DNisteggiale
 ikka ueste teed pattusse süddamesse walmistada. Ummala
 arm ei tahha mitte pattuse surma ja huffatust; se arm üffi
 woib tedda öige melepärrandamisese ja önsaksteggewa ussule
 sata, ja se arm katsub ta keik nöud ärra, et pattust pattust-
 pöörmisese ja ussu läbbi ärrapeasta ja surmast ello sisse wia.
 Se hallastaja Ummal püab waest pattust keigipiddi töm-
 bada, olgo heldusse ehk karristusse, römo ehk kurbiusse, hea
 põlwe ehk kibbeda wassusse läbbi; Temma püab tedda ümber-
 pöörmisesele sata, ja näitab temmale esmalt pühha kässu läbbi,
 mis on juhataja KRistusse jure, et pat on innimeste huf-
 katus ja et Ummala wihha ja needminne pattu orjade pär-
 ris osja on. Ummal karristab pattust weel ennam Ewan-
 gellumi armo läbbi, — sest se näitab pattusele keige täieminni

Mmmala wiha ja kohtu nuhtlust patto peale se läbbi, mis se ilmasüta, õige ja pühha JSand JEsus KRistus, JSa ainu sündinud Poeg, patto pärrast on pidband kannatama, et pattune peab hakkama jummalakartmatta ello ja ilmalikkud himmud ärrasalgama, ja mõistlikult ja jummalakartlikult ellama sessunnatjes mailmas, Tit. 2, 11. 12. Sedda teeb JSand Mmmal Omma pühha Waimo läbbi, kes Mmmala armost ärralangenud ristiinimesi se läbbi ueste kutsub ja usklikkude ja pühhade ossamisesele koggub, et Temma neid käsä ja Ewangeliumi läbbinende pattude pärrast karistab, Joan. 16, 8., sest Temma panneb neile nende pattud, nende pattukahhetsemata kurja süddame tuimust, et nad mitte JEsusse sisse ei ussu, nende waimo silmade ette, ja näitab neile, et nad selle ello pärrast peawad Mmmala palles eest iggawesse huffatusse sisse ärralükkatud sama. Nenda tahhab Mmmal neid ärraehmatada, rahhutumaks tehha, et nad rõhutatud ja rusukspektud süddamega omma õnnetumat hinge luggu peawad tunda sama.

Kui nüüd se waene ärralangenud ristiinnimenne tunneb, et temma pattune on, et temma liha meel ja ilmalik ello Mmmala silma ees kurri ja pattune on; kui temma näab ja tunnistab, et temma on waene, allasti ja paljas, kurrati köiedes kinni ja Mmmala wiha al, ja et kohhus ja huffamõistminne tedda otab; siis ehmatab ja wärriseb temma kartusse pärrast. Temma tunneb kül iggatssemist omma sees, et tahhaks lahti sada ommast huffatussest, ta õhtab ja pallub abbi järrele. Agga et ta ennast ni wägga sure pattuse ja kurjateggia näab ollewad, kes opis pattude alla ärramüdüd, kurrati köiedes kinni on, siis tahhab temma meelt ärra heita ja küsib sure ahhatusega: Kuida woin minna abbi sada? On se wõimalik, et ka minna weel woifsin armo leida, et minno pattud woifsid andeksantud sada? Ei mitte, nüüd on jubba hiljaks jänud, minna ollen wägga liig kurjaste ellanud; minna ollen Mmmala armo liig kaua kurjaste prukinud, wägga liig palju pattu teinud: minnul ei woi enam armo egga ärrapeadmist olla!!

Kui nisuggused tundmisses süddames lifumas on, siis on se kindlaks märgiks, et pühha Waimu armo töö ei olle selle hinge kallal ilma asjata olnud. Nüüd peaks se ärkand hing pühhas kirjas otsima, et sealt seest ommale troosti ja jahutamist woifsk leida. Agga se ei tulle temma mele; sest et temma

otse kirja tunnistusse järrele leiab ja tunneb, et temma lang-
minne ni üpris suur on; temma leiab, et ta Ummala sõnna
siit sadik wägga uskmata süddamega on pruwinud, ehk sedda
kogguni alwaks pannes pollegi pruwinud, mis läbbi se tem-
male wägga wöeraks sanud, et ta sealt seest middagi ei mõista
leida. Pealegi on palju neid õnnetumaid innimesi, kes jubba
sellepärast middagi pühhast kirjast omma peasmisfeks ei woi
leida, et nemmad luggeda ei mõista. Ja kui ka se waene
ärakohkund pattune katsub wahhest, — sepärast, et ta ehk
enne sedda armastas, ja se nüüd temma mele tulleb, — pühha
piibli ramatust ommale lotust ja troosti otsida, siis polle tem-
mal kogguni julgust, neid armo tötusfi ja troöstimisfi, mis
se sõnna temmale kulutab, ommaks wastuwõtta. Et temma
Ummala sõnna ni kaua on alwaks pannud, et temma Um-
mala armo, mis temmale selle sõnna läbbi sai pakkutud, en-
nesest on ärralütkanud, siis näitab se temmale nüüd nenda, et
need armo ja troosti sõnnad kül feige teistele woiwad kasuks
olla, agga mitte temmale. Need sõnnad kulutse temma hinge
sees feik kui ähwardamisfe sõnnad, need täidawad tedda weel
surema kartusse ja hirmuga. Agga kui innimenne mitte pühha
Waimu harrimisfe ja uendamisfe tö alt ärra ei jookse, ja
nenda ei te, kui parragu Ummal wägga paljo on teinud:
nad jooksid mailma lusti sisse taggasi ja püüdsid seal omma
süddame ahvastust ja wallo otsegu ärraupputada ja sest lahti
sada. Waid kui se ärkand hing jääb allandusfes pühha
Waimo armo karristamisfe alla rahhule, siis näitab se kallis
Waim isfi temmale sedda õiget teed, kus peal temma üfsi ja
isfiärranis feigekallimal ja armsamal wiisil Ummala ellu
sõnna wäggewaste omma süddames woib wasto wõtta ja se
seal elluks ja wäeks sada: Temma isfi kulutab hingele Um-
mala sõnna seest julgust, troosti ja jahhutamist; — pühha
Waim prugib selle tarwis ka innimeeste töriistu omma käes:
Temma annab õppetajatele ja ka wahhest armsa sõbradele ehk
teistele sedda jõudu, et need temmale mõnda armast sõnna ku-
lutuwad, nõu andwad ja isfiärranis pühha kirja salmide jure
juhhatawad, mis temmale isfiärranis ommased. Saggedaste
teeb pühha Waim sedda ka isfi, et temma ilma mu abbita
otsekohhe temma süddames rägib, — se ustaw ja kallis Waim
leiab saggedaste ka feige kurjema innimeeste süddametes maad, —
ja temmale enne loetud ja õppitud Ummala sõnnad troosti-
misfeks ja jahhutamisfeks mele tulletab. Nenda hüab se kal-
lis pühha Waim isfi ehk Omma käskude läbbi waese ahvas-
tud pattukahhetsewa pattuse wastu:

„Eoda Ummala peale!“

Temma tahhab sulle abbi sata! ja ei pea meelt ärra heitma, sul on weel nõu ja lotust, sedda üt-
leb Ummal Omma kindla tõutuste sees: Põra
ennast agga Ummala pole, Temma aitab sind,
Temma ei lükka sind mitte ärra.

2.

Kui nüüd innimenne sedda pakkutud troosti uskus wasto-
wõttab, lapselikkus allanduses ja kindlas lotuses Ummala
jure ruttab, ja armo palludes hüab: Oh Ummal olle mulle
pattusele armolinne! siis saab temma Ummala sõnna seest
sedda kindlat teadust, et temma peab armo ja abbi leidma.
JEsand Ummal hüab temmale Omma prohveti su läbbi
üht sõnna, mis kui kallis taewa päikese joon ülleweel jahhu-
tamist, troosti ja lotust temma hinge sisse toob, sedda sõnna:

„Ni tõeste kui Ma ellan, mul ep olle head meelt
selle surmast, kes öel, waid sest, kui se, kes öel, põrab
omma te pealt, et ta woiks ellada.“ Esf. 33, 11.

Kui nüüd se hallastuse JEsand wandega kinnitab, et
Ta tedda tahhab aidata, et Temmal rõmo egga melehead ei
olle, kui innimenne omma pattude pärrast meelt ärraheidab ja
hukka lähhäb, waid et se Temmale paljo suremat rõmo teeb,
ja feigest süddamest sedda nõuab, et ta se feigesurem pattune
julgust ja lotust peab wõtma ja kindlaste uskuma, Ummala
woib, tahhab ja saab tedda JEsuse wägga kalli tenistusse
pärrast aitama ja temmale armo kinkima; et Ummal sedda
wandega tõutab, siis ei woi pattune mitte ennam kahhe wah-
hel olla. Temma usk, temma lotus kasvab, temma hinges
hakkab walguis tõusma. Temma hakkab hingamist sama om-
ma hingele, Matt. 11, 28.; feigeraskem kiwvi langeb temma
süddame pealt mahha; temma hakkab ennast jubba omma õn-
nistusse pärrast rõmustama, sest paistab temmale jubba emalt
kui kallis koidu täht kätte. Ta srrutab mõllemad käed selle
järkele wälja. Ta jookseb selle järele ja ei jä enne rahhule,
kunni ta sedda on kätte sanud.

Temma usk Ummala sõnna ja tõutuste sisse saab temma
sees weel ennam kinnitud teiste pattustipöördud ja armosanud
Ummala sõbrade tunnistuste läbbi, kes temmale nõu andes
fulutawad:

„Põra ümber JEsanda, omma Ummala pole:
sest Temma on armolinne, hallastaja, pikka me-
lega ja rikkas heldussest!“

Meie, kes sedda sulle, armas hing, kirjutame, olleme sedda keif isfi tunda sanud ja ärrakatsunud: meie ollime pattused, ni kui sinnagi, kurrati kõiedes finni, kui sinnagi; agga meie hüüdsime JSsanda omma DNiisteggia nimme appi, ja Temma kulis meie palwet ja ei tašsunud meile mitte meie kuijateggude ja pattude järrele.

Kui nüüd pattune Ummala Dmma suust ja Ummala laste käest ja nende tundmisest kuulda ja nähha saab, et temmal ühhe armolisše ja hallastaja Ummalaga teggemist on, kellel temma huffatusest rõmo ei olle, waid se st üpris suur rõöm on, kui temma surmast ello sišse tulleb, siš kaub temma seest keif sullase põlwe kartus, kelle sees temma tännini Ummala ees wärrises, ja Temmast muud ei teadnud arwada, kui et Ta wägga kõwwa ja walli kohtumõistja pididi ollema. Se walle mõtte: „JSsand ei wõtta mind wasto!“ kellega kurrat tedda kui kõiega finnipiddas, saab nüüd katti raijutud; sedda teeb se magguš lapselik lotus: Temma wõttab mind ommeti wasto, Ta ütleb sedda jo Jesi, ja keif Temma lapsed ja tõestised kummardajad, kes Tedda parremiini tundwad ja on armo sanud, tunnistawad sedda: Temma on armolinne, hallastaja, pikka melega ja rikkas heldusšest.

3.

Agga nüüd on waene innimenne weel ühhe kurrati kõie külges finni, mis wägga penike on ja siiški wägga kõwwašte finni peab. Ni pea kui ta jälle omma paljo, suurde ja raske pattude peale mõtleb, siš tulleb temma mele: Agga kes wõttab mo pattud minnult ärra? kuida woin ma neid hirmsaid suri wõlgasid tašjuda? kuida woin ma sedda heaks tehha, mis ollen ni kurjaste rikkunud? Ummal on õige, Temma õigus nõuab tašsumist, ehk — nuhtlust. Agga mul polle sedda feigewähhamat hinda, kellega woifin tašjuda. Mis ma praegu teen, se on jo muidugi minno kohhus tehha. Kuida tahhan ma sedda, mis ollen teggemata jätnud, järrele tehha, kuida minnu endište pattude wägga hirmus sured wõllad ärramaksta? ešs ma ei pea weelgi iggaweste huffa minnema?

Se hädda sees tulleb temmale se laiem ja täielikkum armoõppetuseš kulutus appi. Enne sedda tahtis temma Ummal ja DNiisteggia Dmma sõnna ja käskude läbbi Dmmale teed temma süddame sišse walništada, Matt. 3, 2. 3., tedda meleparrandamisšele ärratada ja temma troostiks teada anda, et Ummala riik omma õnnistusšega ka temmale weel liggi on tulnud: — nüüd lasšeb Ta tedda omma sõnna ja sul-

lasti läbbi — ni kui Temma Joannese läbbi teggi, Joan. 1, 29. — Ummala Talle, Ünnisteggia peale folgata mäel, juhhatada, lassēb temmale neid hawu ja sedda werd näidata, kelle läbbi keif pattud on puhtaks pestud ja ärraleppitud ning pattune isfi pühhitsetud. Ka temmale saab nüüd se römo fõnnum kulutud, mis keige ärrakaddunud ja kurvastud pattusteale ünnistust, rahho ja römo toob:

„Wata, se on Ummala Tal, kes mailma pattud ärrakannab!“

Seft nenda on Ummal mailma armastanud, et Temma Dmma ainusündinut Boea on annud, et ükski, kes Temma sisse ussub, ei pea hukka sama, waid et iggawenne ello temmal peab ollema. Sepärrast wata JEsusse peale, kes risti lödud, kes sinno pattude pärrast hawatud ja sinno üllekohtu pärrast ärrarõhhtud on. Sinno karristus on Temma peal, Ummal on keif sinnu pattud ja nende nuhtlust Temma peale pannud; Temma on neid kannud, leppitanud, ärratašsunud, ja Dmma ello lunnastamisse hinnaks sinno hinge eest ärraannud. Temma sees on sul ärralunnastamine Temma werre läbbi, se on: pattude andeksandminne. Temma surm on täielisšeks lunnastamisse hinnaks keige sinno pattude eest. Ja kui sinno pattud werripunnased on, Temma werri saab neid lummiwalgeks pesfema. Ja kui sinno pattusid ennam ollešid, kui taewa tähhed, kui liwaterrad merre äres, siiski ei tahha Ummal ennam nende peale möttelda; nemmad on Temma mõttedest ärrakustatud JEsusse werrega, kes meie pattud isfi on kannud Dmmas ihhus ülles pu peale, 1 Peetr. 2, 24., on nende pärrast werd higgistanud ja keigehirmsamat wallu, teustust ja häbbi nende pärrast kannatanud. Wata siis nüüd, Temma peale, kui sinno pattud sulle hirno tewad; Temma on sinno wahhemees, Temma seisab sinno eest, sinno assemel, Ummala kohtu ees, ja teeb sind õigeks, puhhastab ja teeb sind lahti keigest süüst ja nuhtlusest. Temma on ärraleppitamine sinno pattude eest ja keige mailma pattude eest. Temma pärrast, Temma kannatamisse ja surma pärrast, mis Temma sinno eest, sinno assemel, sinno pattude pärrast on kannatanud, tahhab Ummal, se JSsa, sulle armolinne olla, sind õigeks ja ilmasütaks arwada: sellepärrast on Temma Dmma ilmasüta, õiget Boega, kes ial polle pattu teinud, sinno eest pattuks ja pattuohwriks teinud, otsegu olleks Temma sinno pattud teinud. 2 Kor. 5, 21.

4.

Kui nüüd innimenne sebda armoõppetusse heält kuleb, lasseb ennast pühha Waimu läbbi walgustada ja JEsusse jure juhhatada, ussub temma watab temma, uskus Jummalalle peale ristisambas, heidab keif ommad pattud selle Talle peale, wöttab JEsusse surma ja täielikko tenistust keige omma pattude eest uskus wasto, heidab uskus JEsusse arrateppitamisse werre sisse, hakkab uskus KRistusese ristist ja Temma üllestõusmisse õnnistussest kinni, Rom. 4, 25. 1 Kor. 15, 55. 57.: siis saab temma wõllafirri ärakustatud ja risti külge lödud, Koloss. 2, 14.; temma saab puhtaks pestud Jummalalle werres, õigeks mõistetud ja pühhitsetud; temma saab ni puhtaks, otsegu polleks ta ial pattu teinud. Temma kuleb ommas süddames pattude andeksandmise kulutust:

„Olle julge, mo poeg, mo tüttar! sinno pattud on sulle andeksantud. Minne rahhoga! sinnu usk on sind aitnud!“

Ja nüüd on ta lahti keigest kurrati paeldest ja köiedest, lahti keigest huffatussest ja süddame tunnistusse peale kaebamisest, ja lahti keigest wõimusest ja melewallast, mis põrgul ja kurratil temma peale oli. Eest need ei olle mitte paljad arwamised ja mõtted, waid temma on ellawa Jummalalle sõnna ommas süddames kuulnud, mis temma sees ellaw ja wäggew on, ja temmale selge ussu tundmiseses weel ennam annab, kui temma lubbab. Selle jummalikko pattude andeksandmise armoga on ta ühtlase üks pantja pitseri märk temma süddame sisse trükkitud, et temma on sebda tulleristmist üllewelt sanud, Matt. 3, 11. Temma Jummal ja Mnisteggia, kellest ta oli üllekohutusel wisil ärralangenud, kes agga temmale truust on hoidnud, ja kelle jure temma nüüd pattukahhetsedes ja uskus, nälgas ja jännus Temma rigi ja Temma õiguuse järrele, on taggast tulnud, on ristmisse armo seadust temmaga uendanud, on temmale ueste lapse põlwe waimu annud Omma pole, Ewef. 1, 13. 14., Rom. 8, 15. 16., kes tedda pühhitseb ühheks au-riistaks Jummalalle koeas, 2 Tim. 2, 21. Agga pühha Waimo läbbi on Jummalalle armastus temma süddamesse wäljawalla-

tud, õigus ja rahho ja rõõm on temmale annetud, mis läbbi temma pattude andeksandmise arme ennam tunneb ja maitseb, kui agga kõrwadega kuleb. Sest ärraräkimata surest hal- lastussest ja heldussest wägga ligutud ja allandlikkufs tehtud, mis temma waese ärralangenud lapsese temma Õnis- teggiast ja taewa JSast on kinkitud, ruttab temma, nüüd esimeste korda sure iggatsemisega Temma keige õnsama õsfasamiselle, JSanda pühha õhtusõmaaeale, kellele temma nüüd omma süddant on lahti teinud ja sedda Temmale ommaks annud: siis saab temma jures se õn- nis tõutus, 1Im. 3, 20., tõeks minnema: Temma JSand lähhäb temma jure sisse, ja sööb Temmaga õhtu- sõmaaeaga, ja temma JSandaga. Nüüd wast tunneb ta, et ta omma JSanda JSussega on ühhen- dud, kes nüüd täieste temma ommaks on sanud keige Temma õigusse ja keige Temma pühha, ue elloga Waimo sees. Õnisteggia on tedda nüüd Omma ihho ja werre läbbi, mis arme sanud hing uskus söi ja jõi, — Omma jummalikko ollemisse õsfallisfeks teinud, 2 Peetr. 1, 4., Ta on temma sees auustud, Joan. 17, 10., ja saab ikka ennam auustud, 2 Kor. 3, 18., — kelle armastust, kitust ja auustust temma südda täis on ja temma su ülleaeab. Temma südda tunneb nüüd üpris suurt rõmo ja õnnistust: temmal on nenda, ofsegu olleks ta nüüd, ni kui ärrafaddunud poeg taggastitules, omma isä rinna ja süddame peal tännades maas, ofsegu istuks ta Temma rõmo- sõmaaealaudas; se õnnistus käib keige liifmete, ihho ja hingest läbbi, üfs ärraleppitamise tundminne, selge rõõm ja õnnistus, mis üfski innimenne isfi ommale ei woi anda, mis üfsi Jummal Omma Waimu läbbi süddames woi ärratada ja anda, se- pärrast et se jummalik, taewalik ja ärraräkimata maggus ja fallis on.

Jummalala üpris sure hallastusse pärrast, kes sedda armusanud pattust armust, Ewef. 2, 8., Kristusse pärrast on wastowõtnud, temma pat- tud andeks annud ja temmale pühha Waimo andi temma süddame uendamisfeks jälle kinkinud, on temma nüüd pörgu lapsese taewarigi koddafond- seks, Jummalala linna koddanikkufs keige pühha- dega, Jummalala lapses ja pärrijaks sanud. Nüüd hakkab se pahha ja wiljakandmata pu, mis ta enne olli, jälle rõõmsaste haljendama, õitsema ja wilja kandma; nüüd on se

allasti ja paljas pattune jälle kaetud ue pulma krega KRistusse õigusse krega, ja õnnistusse rietega. Nüüd on temma, kes kurrati köiedes finni ja kurja himmude pesa olli, Ummala ja KRistusse armastusse paeldega seutud ja pühha kolmaino Ummala templiks sanud, Joan. 14, 23., 1 Kor. 3, 16. Nüüd on wanna lihhalit inimenne temma sees, kes agga mailmale ellas ja Ummala ja Temma rigile surnud olli, KRistussega surnud ja Temma surmastisse mahhamaetud, Rom. 6, 2—8.; Õnisteggia risti surma läbbi on mailm temmale risti lödud ja temma mailmale, Kal. 6, 14., ja wanna pattu ello surmamisse läbbi on temma nüüd uut, tõsist, pühha ello sanud: sest nüüd on se üks ello Ummalast; sest mis temma nüüd ellab lihhas, sedda ellab temma uskus Ummala Boea sisse kes tedda on armastanud, ja isfiennast temma eest ärraannud, Kalat. 2, 20. KRistus on nüüd temma ello ja temma ello wäggi ja õnnistus, Wilip. 1, 21., KRistusse risti sees on temma ärrawõitminne ja temma kiitleminne. Temma on uut süddant ja uut waimu, Esef. 36, 26., ta on uut innimest enese peale wõtnud, kes Ummala sarnatseks on lodud tõsise õigusse ja pühhitsusse sees, Ewes. 4, 24.: Wannad asjad on möda läinud, wata keif on ueks sanud, 2 Kor. 5, 17.

Armosanud pattuse ümbermuutminne on se: ueste sündiminne, kellest meie Õnisteggia, Joan. 3, 5., ütleb ja tunnistab, et ilma felleeta ükski, olgute mma mis seltsist ja suggust tahhes, ta olgo noor woi wanna, rikkas woi waene, tark woi rummal, ei woi Ummala riki nähha egga sest ossa sada; se on se pühha Waimo uendaminne, Lit. 3, 5., mis JSanda tahtmisse järrele innimesse jures jubba pühha ristmisse aeal peab algama ja Temma Waimo abbi läbbi ühtepuhku ebdasi minnema, kunni temma täieks mehheks saab KRistusse täie ea mõetu möda; mis agga parrago Ummal surema hulga ristiinnimeste pattude läbbi saggedaste wägga pikkamist kaswab, agga saggedaste fogguni seisma jääb ja finnipetud saab, ja se on wägga õnneto ja hirmu wäärt hinge luggu, kellest meie felle ramato esfimeses jäus laialt olleme õppinud.

Pattusipõördud ja armosanud pattuse uestündimisse esfiminne willi on armaetus, tännulik armastus; temma armastab keigest süddamest, keigest wäest ja ustawa melega Ummala Talle, omma pattude Leppitajat. Kellel paljo on andeksantud, se armastab paljo, sedda näikse sest õnsast hingest allati ja

keikispaiuis. Ni saggedaste kui temma Ummala Tallest kuleb, kui temma kalli Peastja nimme saab nimmetud, ni saggedaste kui ta Temma peale mötleb, siis saab temma südda armfaste ja wäggewaste ligutud, ja ta tunneb wägga suurt tänno meelt omma Ünisteggia wasto. Löpmata fueß ja tänna des tahhab ta Temmale ellada, kes temma eest on surnud, Tedda ülle keige asjade armastada, kes tedda on enne armastanud. Ust armoöppetusse sisse, Kristusse ja Ummala käsud, mis temmale enne raskest koormaks ollid, mis temma kurje himmusid ja pattu teggusid karristasid ja kellest ta sowis, et neid ep olleks olnudgi, need on temmale nüüd üpris maggusad ja wägga kallid, need on temmale keigesuremaks rõmuks: ta tahhaks öige paljo omma Ünisteggiale tehha ja Temma pärrast kannatada! Ta sowib et tal tuhhat süddant olleks, Tedda armastada, et temmal tuhhat keelt olleks, Tedda kita, et temmal tuhhat kät ja jalga olleks, Tedda tenida ja Temmale tööd tehha; temma sowib ommale tuhhat ello, et neid keiki woiks omma kalli Peastja eest surma sisse anda! Dh sedda önnist ja maggusat ello, mis armosanud hinged sees on!

Temma on kui JSsanda taime, kui öigusse pu, Jes. 61, 3., ietutud ellawa wee jõe äre (se on: ta saab allati pühha Waimo ello weest, mis Ummala seest wäljajookseb, kastetud), täis ussu jõudo ja pühha ello wägge, kannab temma armastusse- ja mitmesuggust kallist taewalikko wilja JSsanda kitusseks, Laul. 1, 3. Jerem. 17, 7. 8. Temma loeb ja öppib allati Ummala pühha sõnna, omma seestpiddise innimesse kinnituseks. Temmal on allati nälg ja jännu omma JSsanda ossasamise järrele: sepärrast lähhäb ta ka saggedaste Temma armo lauale, et seal omma JSsanda ihhu ja werd, kui sedda öiget roga ja jomaaega, omma ue innimessele süa ja jua ja tedda önnistusse tee peal kinnitada. Pealegi walwab ja pallub temma löpmata ja hoiab ennast se läbbi sure hole ja murrega endiste pattude ja kurrati köiede eest. Süddamelikkus armastuses peab temma ossasamist keige nendega, kes temmaga on armo sanud, et ka woiwad armoöppetust ja JSust Kristust armastada ja ommad hinged peasta. Neid nimmetab temma omma wendeks ja öddeks; nendega käib temma saggedaste ümber, nendega feltis pallub ta omma JSsandat ja nad kandwad, nomiwad, juhatawad ühte teist armastusse tassandusse ja allandusse sees, ning kaswawad feltis JSsanda armastusse, tundmise ja pühha ello sees.

11. Nisugguse armosanud pattuse pärrandus on taewas, sepär-

raft põlgab temma mailma warrandust, au ja rõmo. Temma wihtab mailma lusti ja rõmo ja keif lihha teggusid, temma põlgab keif, mis mailm temmale pakkub ja salgab sepärrast ühtepuhku omma ennese wanna tahtmist ärra ja lööb ifka ueste omma lihha risti keige temma himmude ja ihhalbamistega, Kal. 5, 24. Ta lodab kindla usuga omma iggawesse ello pärrandust kätte sada ja on kannatlik ja täis rahhu ja rõmo hädda ja willetsusse sees ja omma JSanda risti kandes, waike ja allandlik omma teutajate ja taffakiusajate wasto. Täis hallastajat armastust keige innimeste kui omma kalunastud ja peastetud wendade wasto, on temma keige hinge ja ihho hädda sees allati walmis head nõu andma, trööstima ja aitama. Temma hoiab sure holega sedda uut, puhhast süddant, mis temma on armust sanud, Esf. 36, 35., ja kätib lapselikko melega ja truiuste pühha Waimo heale ja saatmisse järrele; se kallis ello-Waim ellab temma süddames ja on temma teejuhataja, õppetaja ja trööstija. Se Waim walmistab tedda ja sadab tedda keige töe sisse, et ta iggal aeal woib armsa töe sõnnade ja pühha elloga mailma laste pimmedusse ja figgimata teggusid, Ewe. 5, 11., karristada tunnistab ustawalt ommast JSandast ja DNisteggiaft, kui sellest, kelle jures üfsi ärrakaddund pattustel õnnistust ja rahho leida on, Matt. 19, 32. 1 Joan. 4, 15., ja kutsub lõpmata keiki tul- lema ja temmaga maitsema ja watama, kui hallastaja ja helbe JSand on, Laul. 34, 9. Ehk temma kül teiste õnnistusse eest sure truusse ja armastussega hoolt kannab, siiski pallub ja walwab ta lõpmata, et ta isfi ifka ennam woiks KRistusse tundmisses ja armus kaswada ning wägge wõtta; temma püab ifka surema holega omma JSanda tahtmist tunda ja ka täita. — Agga seal jures ei jätta temma omma aealifko kutsmist ja ammetit mitte holetusse sisse, waid teeb ja toime- tab keif wägga ustawalt ja truiuste. Mis JSand ial temma peale panneb, sedda kannab ta rõmo ja allandussega, kui se ka lih hale peaks raske ja kibbe ollema.

Temma ei unnueta ial ärra, et temma ennese sees mid- bagi head ei olle, sepärrast kiitleb temma ükspäinis omma en- nese pubussest ja nõdrussest, 2 Kor. 12, 9., ja omma falli JSanda armust, ja sedda ei te temma mitte is sienne- sest, waid selle samma armust aetud, kinnitud ja kõlbawaks tehtud, püab ta sure holega ja keigest wäest keikis, keikis asjus omma JSanda ja DNisteggia sarnatseks sada.

Nenda on siis innimenne hopis ümbermudetud, ja saab

ifka ennam uendub omma mele waimus. Agga ärra, armas hing, mitte mötle, et pärrast pattustpöörmist selle armo sanub hingel ennam mingi saggust pattu egga eksituft ei olle: sest siis saaksid sa wist immekspannes nijsuggusid täielikkuid ja ilma pattuta pühhasid mailmast oisima, ja kui sa neid ei leia, — sest et fogguni ilma pattuta Jummalalapsi ja täielikkuid pühhasid siin Ma peal ei ollegi, — siis woiksid sa möttelda, et meie sulle siin pallsad pühhad kuiud ja pildid olleme ettemalinud, ja sa peaksid pärrast meie tunnistust walleks, ja ei hakkakski Jummalalapsi tagganöudma, sest et sa sedda tühjaks waewanäggemiseks ja sureks rummaluseks peaksid. Agga, ehk sa olled fogguni nende seltsist kes sure hõlega otsiwad Jummalalaste pattusid ja eksitufti, ja ussuwad hea melega teiki laimamisi ja teutamisi, mis nende peale walletades rägitahe, et woiksid ütelda: need, kes jummalakartlikkult tahtwad ellada Jesuse Kristuse sees, on keik sallalikkud, ja se tõdde, kelle järrele nemmad käiwad, põlle ühtegi muud, kui nende enneste tühhine arwamine ja kiulemine. Kui sinna, armas söbber, ka nenda tahhad tehha ja kurja mailma wallet uskuda, siis tulled karta, et sa sedda parremat tundmist, mis Jummalalapsi läbbi sinno süddames on ärratud, jälle melega ennesest ärrawiskad ja omma süddant pühha Waimo nomeniise ja karristamise eest kinnipanned. Oh hoia ennast selle hirmsa eksituse eest, kellega sa isstennesele keigesuremat kahju teed! Oh, hakka aegsaste omma süddames sedda walle meelt tundma, mis ennast siin näitab: sa armahtad pimmedust, Joan. 3, 19., ja olled keige omma elloga mailma ja temma himmude sees kinni, ja et pühha Waimo sind sellepärrast ifka ueste nomib ja so walle rahho finnult ärrawõttab, siis püad sinna Jummalalaste pattude ja eksitustega, — mis kurri mailm surem hulk nende peale walletab, — omma pattu ja ärralangmist Jummalalapsi wabbandada, ja omma rahhutum süddant waigistada. Agga wata hästi omma ette, kuida sa kohhut mõistad ja mis sa teed! Sest sinna woid so keige tõe ja õigussega sellest, et ka nende keige armsama Jummalalapsi weel pattu leitakse, üksi sedda nähha, et ka nemmad alles woitlejad on ja weel mitte täied pühhad ja taewakõdda kondsed, ja sedda ei arwa ka nemmad isfigi, waid tundwad endid isstenneseft wägga waesed ja willetsad ollewad. Sa petad ennast wägga, kui sa mötled, et kui keik need hinged, kes keigest süddameft püüdwad Jummalalapsi mele pärrast ellada ja Temma sõnna walguses käia, weel ifka wiggadusi ja pubusti ennestest leidwad ja mailm omma wallega weel rohkemini leiab,

et siis snnul põllegi tarwis sebda iggawest töt kartusse ja wärristussega tagganõuda ja omma kutsmissse etteseatud märgi pole jõuda! Sinno ristinnimesse nimmi jubba sunnib sind omma õnnistust sure hole ja murrega tagganõudma, ja se fundmus woi kohhus jääb, kui ka keif ristinnimessest peaksid Jummalast ja Temma iggawessest tõest ärralangema: jah, ka segi hirmu wäärt assti peaks sind nomima ja taggafihhutama, sebda surema hole ja truussega ennast hoidma et sa teiste ärralangmissse siisse ei sattu, ja üksford nendega feltsis kohto ja nuhtlusse alla ei lange.

Agga, tänno ja kitus olgo JSandale! ei olle mitte keif ärralangenud, neid on kül, kes Ünisteggiat keigest süddamest armastawad, kes Sebda omma üllemaks ja kallimaks waraks peawad ja Temma sõnna on nende ainus ello walguis ja lotus! — Otsi agga tõssise ja ustawa melega pühha kirja seest, ja KRistusse koggudusse luggudest, siis saad ka sinna leidma, et se, mis meie sulle armojanud pattusest olleme näitanud ja tunnistanud, mitte paljas kenna kuiu ja piit ei olle. Sa saad küllalt Jummalat mehht leidma, kes kuusatusse, risti ja willetsusse tulles selletud ja kindlaks tehtud kui selged, hiilgawad tähhed ja walguised ärralangenud mailma pimmedusse siisse on paistnud. Ja siis saad ka sinna tunda, et otse sel alwal ja nõdral näul Jummalat lapsed nüüd ja iggal aeal sawad siin waewalisses mailmas, kus ni paljo ja rasket wõitlemist on, ellama ja mitte kui täielikkud, ilmapattuta pühhad, kel ennam middagi söddimist egga wõitlemist ei olleks. Agga siiski on nemmad üfti need, kes KRistusse JSusse sees armo ja pattude andeksandmist on sanud, ja pühha Waimo armo läbbi uks lomaks walmistud truieste omma JSanda jure otsani jäwad.

Agga et hing otsani woiks truiks jäda, siis on temmal wägga paljo ja rasket wõitlemist, temma peab mitme kannatamisese, risti ja willetsusest läbbi käima, allati isfiennast ärrasalgama ja lõpmata risti kandma. Nenda ükspäinis kaswab temma pühhiusus, armastus, usk ja iggawesse ello lotus ifka täiemaks, selgemaks, ja temma lähhäd ühhest jummalikkust wäest ja selgussest teise. Jah, temma peab lõpmata risti kandma ja isfiennese ärrasalgamisses ifka täiemaks sama. Seft iggäüks, kes tõssise meleparrandamisese ja süddamelikko ussu läbbi JSusse KRistusse siisse Jummalat lapses on sanud, käib jo ifka weel sellestinnatse surma ihho sees, Rom. 7, 24., on alles sure nõdrusega ümberpiratud, ja temmal on allati palju kurrati wihta ja kuusatusst ja nisammuti ka inni-

meeste wiikka ja takkakiusamist kannatada, Matt. 10, 28. 1 Joan. 3, 13. Joan. 15, 18 — 20. Matt. 5, 10 — 12. Jah, temma saab ka saggedaste weel wõitlemisses kurrati ja pattuga efitud ja ka ärrawõidetud, nende et ta igga pääw ueste meleparrandamisse ja ussu läbbi peab pattude andeksandmist Kristusse werre ja ristisurma seest otsima ja uskus wastowõtma, ja omma kalli Lunnastaja werre sees puhtaks pestud ja pühhitsetud sama. Misuggune wõitleja hing tunnistab pühha Paulussega Wilip. 3, 12.: Ei mitte, et ma ollesin sedda jo kätte sanud, ehk et ma ollesin jo täieste walmistud; agga ma nõuan sedda tagga, kas ma woifin sedda kätte sada, mispärrast Kristus Jesus mind on kätte sanud. Agga ka selle polest on temma Paulussega ühhes meles, et temma keif, mis temmal enne kassuks olli, sedda on ta Kristusse pärrast kahjuts arwanud, Wilip. 3, 7. Temma wiikab keigest süddamest lihha meelt ja pattu, mailma ja kurratit ja panneb werrest sadik wõideldes nende wasto, ja ei tahha midagi muud teada egga armastada, kui Jesusst Kristust, sedda ristilõdud. Sest ristilõdud Onisteggia on temma hinge ainus Peastja ja Lunnastaja, ja Tedda üfti tenida, Temmale ellada ja keifis asjus Temma mele pärrast olla on nüüd temma ello üllem kutsminne ja keigekallim etteseatud märk, kelle liggemale ta wähhä hawalit jõuab. Temma ei wata mitte ennam iggatsedes mailma peale taggast, sedda ta on mahhajätnud, waid firrutab sure iggatsemisega ennast selle pole wälja, mis ees on, temma jookseb omma taewalikko kutsmissesse wõidoanni ja iggawesse pärrandusse pole. Ja temma tru Jesusand ei jätta tedda mitte mahha temma wõitlemisses Ummala rigi ja Temma õigusse järrele, Matt. 6, 33., waid, nenda kui kurrat tedda enne omma kõiede külges keige pimmedusse teggube sisse kiskus, nenda tõmbab tedda nüüd paljo ennam temma armas Ummal ja Onisteggia Omma tuugewa armastusse ja armo paeldega waikjeste ja pehmeeste ifka ennam Omma liggemale ja tõstab tedda üle keige, mis mailmast, lihast ja pattust on. Ni kui temma enne üks paljas, wiljakandmata pu ja needmissesse liggidal olli, Ebr. 6, 8., nenda on ta nüüd üks ellaw, wiljakandja winapu-oks Ummala aedas, kus Ummala pühha sõnna ja pühha saakramentide õnnistaw kaste, päwa paiste ja kallis wiikufe tedda kastab, sojendab ja nisutab ja temma kauniste kaswades ja iggawesse ellule wilja kandes „Kristusse täie ea mõetu möda“ tuggewamaks saab. Ja siin aulikkus Ummala aedas — Kristusse pühha ristifogguduses — pühha Waimo kalli hõlekandmissesse ja har-

rimisse al kaswab temma omma iggawesse ärralunnastamisse ja taewarigi au tarwis, sin näab temma waimus uut Jerusalemma, sedda kallist Ummala linna, kus temma issama, temma koddanikku õigus ja iggawenne pärrandus on. Temma iggatseb wägga kindla lotusse ja sure rõmoga pea senna sada!

Jah armastus ja rõõm on tõssise ristiinimesse ja Ummala lapse, kes ussu läbbi Ummalast on sündinud ja pärrijaks sanud, 1 Joan. 5, 1. Rom. 8, 16. 17., ainus ello märk, Joan. 21, 15—17. 13, 35. 1 Joan. 4, 7. 16. 19. 1 Kor. 13. Joan. 16, 22. Wilip. 4, 4.; need kaks täitwad ja wallitsewad temma sübdant ja ello, need jäwad temma jure otsani ja kaswawad ühtepuhku ja ei woi neid ükski temma käest ärrawõtta. Temmal on kül, ni kaua kui ta sin nuttuorgus teed käib, omma JSanda JSussega kurrati ja kurja mailma hirmust wihha ja waenlanda, ja nende sinnatste hirmsa waenlastega peab temma raskeste wõitlema; agga sellegi pärrast ei sa temma õnnis ja maggus rahho mitte rikkutud. Sest temma tunneb ja näab omma iggawest pärrandust ja taewaliku aukroni ussu läbbi ni selgeste ja kindlaste, se hülgab wägga auulikkult temma kätte, et temma selle wasto selle sinnatse aea kannatamisseb tühhiseks peab, Rom. 8, 18., ja allati täis kindlat lotust ja suurt rõmo omma JSanda sees ellab ja käib, wõitleb ja wõidab. Sest temma Ummal, kes sedda head tööd temma sees alganud, saab sedda ka lõppetama KRistusse päwani. Ummal hoiab tedda, omma ustawat maepiddajat ja wahwa wõitlejat, Omma pühha Waimo läbbi iggal aeal JSusse KRistusse jures õige ja ainu ussu sees, ja annab temmale keige kurrati ja mailma pealetullemiste jures iggal aeal wõitu KRistusse sees, kelle risti al temma omma head wõitlemist wõitleb, kelle wäggi temma nõdrusse wäggew on, 2 Kor. 12, 10., ja kelle läbbi temma keik jõuab tehha, Wilip. 4, 13. Nenda lähhäb temma ühhest wõitlemisest ja wõidust teise, kunni temma wimaks ka sedda wimast waenlast, sürma, ärrawõidab, ja läbbitungib iggawesse ello ärrawõitmisse rõmo ja ärrawõitmisse au sisse! —

Noh, kallis luggija! nüüd olleme sulle pattust-pöormata ja Ummala armo läbbi uendud inimesse ellujärge selge pühha kirja õppetusse, ja nende ellu tundmisse järrele, kes pattust pöormiseseja ussu

sõnnakuulmisse läbbi, Rom. 1, 5., tulles wihha eest on peastetud ja kindlat õnnistusse tõutust sanud, — sinno silmade ja süddame ette pannud! Mis sugune neist kahhest on enam sinno mele pärrast? Mis sugune olled sinna! — Geisa wait! pea kinni! mõtle nende suurde asjade peale! —

Olled sa weel pattust pöormata, olled sa weel kurrati jämmeda woi pene kõiede sees kinni, olled weel pahha, wilja kandmata pu, olled weel allasti ja paljas, olled weel põrgu laps, siis ollen ma sind Paulusse maenitsuse järrele, 2 Tim. 2, 25., selle ramatukesse läbbi tahtnud õige tele juhhatada ses röömsas lotuseses, et se armas Jummal ka sinnule wõttaks armo anda, et sa omma meelt parrandaksid, tõt tunda saaksid ja keigest wäest hoolt kannaksid kurrati kõiedest lahti sada! Wata, armas, kallis sõbber, kui sinna ka weel mitte keif sedda, mis sulle siin on ette pandud, iggaweseks jummalikuks tõeks ei tahha piddada, siis pead sa ommeti tunnistama, — kui sa agga iggawest aega ja pühha Jummalat kohhut ussud, — et maailmik inimenne ja pattu orri, kes omma himmude järrele käib, surma tunnil ommeti palju õnnetum on, kui se, kes keigest süddamest Jummalat on teninud ja omma ürrifest ellu aega iggawesse aea wastu walmistamiseks prufinud! Jah, sinno süddame tunnistus ütleb sinnule, et kurjade ellu tullewas ilmas wägga kardetaw ja hirmus saab ollema, ja et ükski se inimenne tark on ja rõmoga omma surma tundi woib odata, kes Jummalat sõnna tõe juhhatamisse järrele on püüdnud käia ja Temma tahtmist sure hõlega tehha. Agga nüüd on se keif, mis pühha kirri ütleb, ja mis ka se ramatuke sulle tunnistab, — et kurrat meie hinge waenlane ja tapja on, et meie pattu läbbi Jummalat wihha ja iggawesse huffatusse alla langeme, ja ei ühhegi mu sees polle õnnistust ja teist nimme inimestele polle antud, kelle sees meie woikfime õnsaks sada, kui meie sure ja kõrgest kidetud JSsanda JSsusse KRistusse nimmi, Ap. teg. 4, 12., — se keif on iggawenne jummalik tõdde! Tuhanded Jummalat lapsed, kes praegu Ma peal wõitlewad, tuhhat kord tuhanded õnsad hinged, ja JSsanda krontud pühhad, kes omma wõitlemist lõppetanud, keif ütewad ühhest suust: se keif on Jummalat iggawenne tõdde! Sepärrast ma pallun sind, mo kallis sõbber! ma pallun sind, ma wannutan sind JSsusse KRistusse, sinno Lunnaastaja pühha kalli werre ja sinno omma hinge õnnistusse jures, arra enam aega wida, arra jä enam kurrati hirmsa teutawa kõiede sisse kinni, arra jä temma

pärris orjaks, waid kisku need köied ja paelad katti, mis sind wangis peawad temma külges! Kule, oh kule Ummala armo heält, kes sind Omma jure tahhab tõmbada ja lunnastada, põra ennast JSanta, omma Ummala pole, kes sind wäljasirrutud ja lahitehtud kättega ni kui issa ärrakaddunut poega, otab! Kurrati ifke on hirmus raske, temma köied on põrgu köied. Õnisteggia ifke on maggus ja kerge! Sepärrast ärra ennem ota, ärra ennem aega wida, ärra pea mitte kaua nõu, ärra ota ennem hoomset, päwa! Wata, süddame tuimus kaswab wägga ruttu, isstärranis siis, kui sa Ummala armo kutsumisje heäle wasto panned, funni so südda wimaks ni kõwwaks lähhäb, kui kalju, ja siis ei hakka ennem üksti maenitseminne ja kutsuminne pattust pöörmissjele sinno süddame peale! Siis saab ka so südda wägga kurjaks, et sa ennem ei salligi pattustpöörmissje jutlust; jah, sa hakkad siis Ummala armu tõmbamisst, mis Temma sõnna, woi usklikud inimesjed su sõnna woi kirjabe läbbi sinno süddame peale pannewad, kurjaste wihtama ja teutama. Wenda pead siis ilma armuta Ummala wihta ja kohtu alla langema. Ja sa ei woi mitte teada, ehk sa woid jubba peagi nisugguse hirmsa süddame kõwwadusse needmissje alla langeda! Sepärrast tänna, tänna, kui sa Temma heält kuled, siis ärra te omma süddant mitte kõwwaks. Ärra heida õhtu mitte maggama, enne kui sa kurrati köiedest olled lahti sanud, temma teud mahhajätanud ja ennast omma hallaastaja Õnisteggia kätte ärraanud! Jah tänna, praegu weel rutta JSanta JSusse KRistusje jure, õhka ja pallu rõhbutud ja ruskuspeketud süddamega omma rasket pattu kahhetsedes Temma käest pattude andeksandmist, ja pühha Waimo andi sinno süddame uendamissjeks! Temma wöttab sind wasto! Temma wöttab sind wasto! Temma on omma sõnna sees sulle töutanud: Minna ei tahha keddagi wäljalükkada, kes Minno jure tullewad, Joan. 6, 37.; tulge minnu jure keik, kes waewatud ja koormatud ollete, Minna tahhan teile hingamist sata! Matt. 11, 28–30.

Agga olled sa omma Ummala ja Õnisteggia heldust ja armo jubba tunda ja maitsta sanud, ja olled sa pühha Waimo läbbi nomitud ja ärratud, ümber pöördud ja uendud Ummala lapsjeks ja iggawesse ello pärri jaks sanud, — oh, siis ärra unnusta ühie silmapilku ärra, et sinno waenlane ja wastane ilma wässimata sind warritseb ja püab sind sellefinnatse mailma murrede ja ello himmude ja rikkuse pettuse läbbi jälle wõrgutada ja omma ja omma köiede sisse taggast wia! Oh! ärra unnusta mitte, et kui sa jälle ennast laosjed

selle mailma roppu ello sekka seggada, siis olleks se fulle parrem, et sa ei olleks õigusse teed ialgi tunnud, kui se, et sinna sedda tunnud ja ärrapõrad sest pühhaft käsust, mis sinno kätte on antud, 2 Petr. 2, 20. 21., — sest oh kui suur ja hirmus saaks sinnu lohhus ja hukkatus ollema! — Sepärast siis, kui sinna keige omma tundmisse, keige omma ussu ja jummalat enistusse jures siiski omma iggawest, pühha parrandust ei tahha kautada ja iggawesse wallo sisse ei tahha minna, siis olle tru ja ustaw! Walwa ja pallu lõpmata omma Jesandat ja Mnisteggiat, et Temma omma surehallastusse parrast sind hoiaks, et sa mitte esimest armastust ärra ei kauta, et sa mitte leigeks ja laisaks ja tuimaks ei lähhaks, et sul mitte jummalakartusse näggo ei olleks ja temma wägge salgatsid ärra! Oh, ärra lasse mingisuggust waenlast omma tallele pandud wõibuandi sult risuda, ei lahke sõnnade egga melitamisega, ei ka hirmsa ähwardamiste, teutusse egga takkafiusamisega! Ärra lasse ennast omma Jesandast ja Temma kitsa tee pealt ärrapõrda! Tahhad sa KRistusst täieste käsus sada ja täielikko Jummalat rahho ja täit. rõmo maitseada ja iggawest ello pärrida, siis jätta keif mahha, Luf. 14, 33., ja ärra otfi egga tunne midbadi muud, kui üksi KRistusst, sedda ristilõdud, et sa Temma sees, Temma werre sees saaksid puhtaks pestud omma pattudest ja Temma õigussega ehhitud, ja et Temma üksi Sinno ussu põhhi ja süddame armastus olleks! Agga siis ella üksi Temmale ja teni Sedda täieste, kartusse ja wärristussega, ja siiski sure pühha rõmoga. Temma on jo sinno Jesand ja Kunningas JEsus KRistus! arwa siis keif, keif kahjuks Temma üllewägga kalli tundmisse wasto! Salga isstennast ärra, wõtta omma risti omma peale igga pääw ja wõitle omma Jesanda KRistusse ristilippu al rõmoga ja kindlaste sedda head ussu wõitlemist kurrati, mailma ja lihha wasto, et nemmad sind ei wõidaks, waid et sinna neid JEsusse KRistusse wäe läbbi wiimfelt ärrawõidaksid ja omma jalge alla tallaksid! Oh, kallis wend, unnušta keif, mis tagga on, ja sirruta ennast selle pole, mis ees on, ruttu omma etteseatud märgi, omma wõidu anni pole, mis fulle sinno taewalikko kutsmist KRistusse JEsusse sees ettepanneb! Sinno ello olgo taewas, sealt ota iggatsemisse ja rõmuga omma Jummalat ja Mnisteggia JEsusse KRistusse auulikko ilmumist, kes sind kui Omma ustawat sullast siis saab wastowõtma Omma pühha rigisfi, et sinna armo kroniga ehhitud keige Temma ärrawal-

litsetud pühhadega Tedda pühhas ehtes woiksid tenida igga-
wesse, ärraräkimata sure önnistusse ja au sees! —

P a l w e.

Dh JSsand JSsus, Sa Ummala Tal, Sinno pole pöran
minna nüüd omma palwega isstennese ja sellestnatsse ramatu
kesse luggijate pärrast! Wata armoga meie waeste pat-
tuste peale mahha, kelle pärrast Sinna ristisambas olled sur-
nud, kedda Sinna iggawesse armastussega omma kibbeda kan-
natamise ja surma sees omma süddame peal olled kannud,
ärraleppitanud ja pühhitsenud! Sinna hallastaja üllemprees-
ter ja kuningas, Sinnul on armo, andeksandmist, ärralun-
nastamist keige pattustele wägga rohkeste, sest Sinna olled
sedda neile wägga kalliste teninud: hallasta siis keige Dmma
lunnastud hingede peale, et nad Sinno armust ja önnistus-
sest, osja saaksid, mis Sinna neile Dmma ristisurmaga olled
walmistanud! Wata, paljo on neid, kes weel mitte Sinno
Dmmad ei olle, waid kurratile sagiks sanud, kes neid Sinno
käest on risunud ja ärrawötnud. Nemma on Sinno pärrast,
öigussega Sinno pärrandus, ja nüüd on nad kurrati käes!
Sinna olled neid Dmma pühha werrega kalliste ostnud, ja
temma weab neid kui risutud saki omma köite otsas! Sinna
olled nende JSsand ja Sppetaja, temma nende warras ja
tapja! Sinna nende karjane ja Dnisteggia, temma kiskuja
huint ja murdja, kes neid omma küünde wahhel peab ja är-
ramurrab. Dh, kisku neid temma käest ärra! lunnasta neid
temma wöimussest! te neid wabbaks sest kurjast põrgu pärris
orjussest! Ärrata neid Dmma söнна läbbi, nomi neid Dmma
Waimo läbbi, tröösti neid Dmma Ewangeliumiga täida neid
Dmma maggusa wöidmise haisuga römusta neid Dmma önn-
istusse römoga! Sa ei woi jo sedda fallida, et Sinno kalli
hinnaga ostetud pärrandus Sinno waenlase käes peab ollema,
et So lunnastud tallekesjed kurrati melewalla al on ja hun-
tist sawad löhkistud! Dh ei mitte, JSsand, osti mis on är-
rafaddunud, foggu mis laiale pillatud, to efsind hinged tag-
gast, peasta wangid lahti! Anna armust keigile, kedda Sa
risti külges rippudes Dmma süddame peal kandsid, et Um-
mala pühha wiha ja kohhus, kelle al Sinna nende eest ol-
led seisnud, ja se nuhtlus, mis Sinna nende eest kannatasid,
neile nende pattude hulka ja nende ärrarikmise hädda ja
ehmatust filmade ette tooks ja ellawalt tunda annaks, et nem-

mad rõhutatud hinge ja rusufuſpekſtud ſübdamega Sinno ristil al, Sinno werrise ſurma ſees rahho omma hingedele leiakſid ja Sind ja Sinno õigust uſtus waſtuwõttaſid. Aita, et nemmad Sinno pühha Waimo armo läbbi Sind ellawalt tundma ſaakſid, et Sinna neid ni wägga olled armastanud, et nemmad ka Sind, kui omma üllemat head, jälle woifſid armastada, et Sinna ükſi nende armastus ja nende ellu ollekſid, Sinna nende õigus ja rahho, Sinna nende lotus ja finnitus, Sinna nende wõit ja õnnistus! Ja ſiis hoi neid armuga furrati ja pattu wõrgutamisse paelde eest, hoi neid mailma ja lihha rojuse eest, hoi neid feige, ka feigewähhäma kauroalusse ja ſallalikko mele eest, ärra laſſe neid Sinno ristil tee pealt ärrataganeda, et nemmad Sinno pühha nimme ei teutaks, egga uſmata mailmale pahhanduſt ei annaks; anna armuſt, et Sinno peastetud lapsed omma lapſe õigust ja pärranduſt ueste ärra ei kautaks! Oh, aita keif Dm mad uſklitud, et nad kartuſse ja pühha römoga omma hinge õnnistuſt woifſid nõuda et nad pühha elloga Sinno õppetusse ja Ewangeliu mile au teeks, et nad Sinno, omma Pea, külges, pühhituſſes kaſwakkſid ja wägge wõttaſid, et nemmad Sinno armastuſſes ühhendud ja ühheks ſanud, kui ellawad kiwuid ennaſt Sinno waimulikko koca ja pühha preetri ameti ſiſſe woifſid ehhitada, waimulikuid ohwid Sulle ohwerdades, mis Sinno melepärraſt on! Oh aita Dmma pärris oſſa, aita Dmma uſklituid ſõbbijaid, et nemmad iggal kombel Sinno pühha nimme tunniſtaſid, et nad kui walguſſe lapsed pimmeduſſe teggufid karristaſt, ja et nemmad, kui mailm neid ſepärraſt wihtab, et nad Sinno pärralt on, ſure römuga ristil kannakſid, ja heal meel Sinno nimme pärraſt teutuſt omma peale wõttaſid! Anna oh anna, Iſſand Iſſus, et nad feiges takkakiuſamisse, ristis ja wilketuſſes otjani Sulle truiks jädes ka üskord feige Sinno ärrawallitsetud uſtawa laſtega Sinno ſelguſes Sind nähha ſaakſid ja Sinno jure jääkſid ja feige pühhadega Sind iggaweuſſes römüſ ja auus woifſid lita ja tännada, Sa kalliſ tappeturud Tal, kes Sa ollid ſurnud ja nüüd ellad iggaweuſſeſt aeaſt, iggaweuſte! Amen, Sinno arm olgo meie feikidega! Amen.

Oh pattune, jä ſeiſma
So hukkatuſſe teel
Ja hakka aegſaſt waatma
So hirmsa otja peal!

Oh et ſo ſilmad nääkſid,
Kui ſuur ſo õnnetuſ,
Siis ärraehmataſid,
Et ſind ſõõb põrgu us!

Dh kule armo heäle,
Mis lahkest kutsub sind,
Ja panne tähhel' jälle,
Et woiksid peasta end.

Dh ärra aega wida
So huffatusse teel,
Waid wötta kahhetseda,
Siis leiad armo weel!

Mo waene hing on wallus,
Pat hirmsaks koormaks mull!
Se surmab mind mo ellus,
Ja teeb suurt hirmo mull!

Mo hirmsad ekstitused
Mind saatwad pörguusse!
Mo rasked kõwveruused,
Mind wiwad wallusse!

Mailma kallis Peastja!
Sul on jo armo meel,
Pattuste Leppitaja, —
Kas on mul lotust weel?!

Kas ma woin andeks sada
Mo kurjad pattu süüd?
Kas woid weel armo heita
Mo waeße peale nüüd?!

So pühha sõnna käsib
Mind armo lota weel:
Se minno süddant trööstib,
Et saan weel ello teel!

Dh tulle, surmawõitja,
Mo kallis wahhemees!
Sa ainus Leppitaja
So pühha Jesa ees!

Dh rutta pattust pööрма
Ja sedda wihkama,
Mis röi sull' hirmust surma,
Et saaksid peaseda —

Ummala pühha kohtust,
Mis nuhtlust ahwardab!
Dh põra tänna pattust,
Siis Jesand hallastab!

Ma lodan Sinno peale,
Mo keigeüllem hea!
Dh kule minuu heäle
Ja peasta, peasta pea!

Dh ön! mo südda tunneb,
Et andeks saan mo süüd!
Mo kallis Jesus ütleb:
„Keik annan andeks nüüd!“

Nüüd tunnen rahho rõmo
Mo Leppitaja sees,
Ei karda pattu hirmo, —
Jesusa on minnu ees!

Ta werri pesseb puhtaks!
Mo pattu rojust keik;
Ta teeb mind õigeks, pühhaks,
Ta sees mul warjo paik!

Sind, kurrat, ma ei karda,
So köied katkestud,
Ma woin sull' selga pöördä,
Mo süüd on leppitud!

Dh Jesand! ja mo fläse,
Mo kallis hinge mees;
Ja juhata mind Jesse, — —
Stin ollen Sinno ees!!

Wisti: Jesusest ei jätta ma.

1. Pattune kas tahhad sa Lahti sada murrest, waewast, Oh stis wötta holega Pattust pöördä, nõuda taewast. Arka ülles kärmeste, Jesus hüab heldeste!

2. Mõtle, sinno waenlased Lahtwad find ju hukka sata, Sinno kurjad wastased Püüdwad sinmult ellu wötta! Arka ülles kärmeste, Jesus hüab heldeste!

3. Sinnu pattud kaswawad, Kaswab ka so Jesa wiha; Kurjad himmud rikkuwad Waimo, hinge ja so ihha: Arka ülles kärmeste, Jesus hüab heldeste!

4. Sinnu südda lähhäb ka Ikka kurjemaks ja kõwaks, Wimaks ei woi sullada, Ei woi ennam sada tunnaks: Arka ülles kärmeste, Jesus hüab heldeste!

5. Rutta, surm ka jõuab teal — Kohhus, iggawenne wallo, Keif jo ootwad Sinno peal. Kas sa weel ei nõua ello? Arka ülles kärmeste, Jesus hüab heldeste!

6. Oh stis wötta wasto sa, Kui sull' Ummal pakkub armo, Arka aega wiwita, Iggawenne aeg toob hirmo! Arka ülles kärmeste, Jesus hüab heldeste!

Wisti: Oh Jesus! Sinno wallo.

1. Kus pean pöggema Mo pattu wallo sees? Kus pean warjo leidma? Mo hing on hirmo täis! Oh kuhhu pean kää'n' ma Ummala wiha eest? Mind kutsub arru andma! Kes peastab kohtu sees?!

2. Oh hädda mull, ei aita Siin walle, peetus teal, Kus Ummal kohhut mõista Nüüd wöttab minno peal! Nüüd hiljaks jäänd mo palwe, Pean hukka minnema! Mo hing on kurb ja halle, Ei leia abbi ma!

3. Mo meel, oh wata Tedda, Kes kohtumõistija! Ja tunne wallo, hädda, Kes woib find aidata? Mo südda kaebab raskest! Ja tunnistab keif süüd, Mind neeldaks pimmedussest, Surm pattu tasub nüüd!

4. Mo hing mind sundis järgest Siin pattu teggema, Nüüd huffamõistab raskest, Pean süüd näggema; Ja kaebab minno peale, Et ollen efsnud: Kes tuleb minno heäle? Kes arwitas mind nüüd?

5. Muud abbi polle leida, Kes peastaks pörgust mind, Kui tänna pattust pöördä, Ja appi hüda Sind, Mo kallis JEsukenne! Mind peasta armust Sa, Ma ollen wägga waene, Mind wötta aidata!

6. Oh kule minno nuttu, Mo D'Nisteggia! Mo wallo kaswab ruttu, Mo kallis Beastija! Ma kahhetsen keif sedda, Mis ollen ekstnud, Mult wötta pattu hädda, Ni kui sa lubbanud!

7. Kül tännini ma käisn Siin laia surma teed, Ja ikka armastassin Keif pattu, pörgu tööd. Nüüd wihsan omma kurjust Ja nuttan ärdaste! Oh anna andeks armust, Mind peasta heldeste!

8. Oh anna mull' uut ello Ja pühhitse mind Sa! Keif pattu, pörgu wallo Woid sinna kauta. Mind sada kitsa tele, Mis mind wiib taewasse, — Kus Sinna läksid ele, — So römo rigisfe!!

~~~~~  
Wifil: JEsus D'Nisteggia.

1. JEsus otšib pattusid; Kulutage sedda armo Keifile, kes ekstšib, Dölge: JEsus annab armo. Lulle, kule innime: JEsus otab ammuge!

2. Armo wäärt ei olle sa; Siiski woid weel armo leida, Kui sa ruttad tullesä Ja ei tahha pattus surra. Armo üks on pärrane, Tötta seäna, pattune!

3. Raddund talle otšib ka Karjane, kes tru ja wagga; Siiski palju surema Holega meid JEsus tagga. Karja eest ei surrege Keige parram karjane.

4. Agga meie karjane Olli JEsust mähhajätud, Surmawalus, werrine ristil peal ja keigist põlg'tud, Et Ta agga iggawest Lunnastaks meid pörgu seest.

5. Tulge siis, kes pattused, Tulge Temma ristil liggi; Olge armo näljatsed, Lei eest tilkus Temma higgil. Uskuge ja tännage, Andke au Ta werrele.

6. Kurwad hinged, ruttage, Lunnistage omma pattu, Kahhetssege, leinage, Temma kuiwatab keif nuttu, Lootke Temma armo peal, Temma wöttab wasto weel.

7. Jah, Ta wöttab wastu weel: Mind on Ta ka wasto-wötnud, Kui Ta nuttis Ollimäel, Du ka minno pärrast nutnud, Seest nüüd laulan römoga: JEsus D'Nisteggia!

~~~~~


Wifil: Se aeg on tõest usse ees.

1. Niid otsige, kes tahhab teal Teist teed, kus õnsaks sada; Mo südda watab IESu peal, Ta käest woin armo leida. Ta on se tõdde, ello, tee, Mo õnnistus, kes surmane Mind pattust armastanud.

2. Oh otsige, kui tahhate, Kes teid woiks häddast peasta; Mo IESus on mull' üksine, Kes woib mull' abbi sata: Ma Lemma käest saan jahhutust Ja pattu häddas kinnitust, — Ta on mo ainus ello!

3. Oh otsige siis IESust teal, Kui tah'te armo leida, Ja waatke uskus Lemma peal, Ta wõttab hallastada. Oh otsige iggal tunnil siis, — Ni kui on armsa laste wiis, — IESust ja Lemma õigust.

4. Mo hingekroon ja rõmustus Pead Sinna, IESus! jäma, Mo kallis ellu walgustus, Mind wõtta armust sata! So sõnna mulle roaks teal, Se toidab mind siin ilma peal Ja kinnitab mo usku.

5. So pallet ärra wõtta mult, Kui risti teed käin nuttes, Ma otsin wallus rõmo Sult, Ja laulan Sulle kites! Mo rõõm ja õn on Sinnõ käes, Mo surm ja ellu Sinno wäes, — Sind kiban ellus, surmas!

Wifil: Kes Jummalat ni lasseb tehha.

1. Niid ollen minna põhja leidnud, Mis minno ankrut kinnitab, Mo IESu hawus, kes on heitnud Mo peale armo, mis mull' saab: Se põhhi ikka kindlaks jääb, Kui Ma ja taewas hukka lääb.

2. Ta hallastus on ussu põhhi, Mis ei woi ärramõttelda: Need armo käed on ikka lahti, Mis pattusele pakkub ta: Se halle südda järgest keeb: Kas tulleb, tullemata jääb.

3. Ei minna pea hukka sama; Mind Jummal tahhab aidata. Seks tulli Boeg mind lunnastama, Läks taewa, mo eest kostab Ta, Ja pallub mind niid allati, Et lahti teeksin süddame.

4. Oh armusüggawus, mis pattud Rõik surma sisse nelanud, Mo hawad olled kinnikainud Ja hukkamõistmist kelanud; Sest IESu werri löpmata Niid hüab: IESa hallasta!

5. Se peale minna uskus lodan, Se werre sisse wajun ma;

Sult pattu waewas abbi otan, So süddamesse watan ka; Sealt ühtepuhku leian ma Suurt hallastust, mis otsata.

6. Kui muud kõik mo käest risutakse, Mis ihho, hinga jahutab; Kui keik mo rõmo kautakse, Kui hädda laene wahhutab, Kui abbi kuskilt ma ei nä, Mis sest? eks hallastus mul jä?

7. Kui mul on ilma asjust hädda, Kui murre waew mind winsutab, Kui minno tühhi südda sedda Weel ühtepuhku kaswatab, Et sest saab seggaseks mo meel; Siis hallastust ma lodan weel.

8. Mo JEsus, sündigu nüüd ikka, Mis sowib Sinno hallastus. Se on mo meles, polle wigga; Mo käes on Sinno õnnistus. Kas rõmu mul woi kurvastust, Ma otan ikka hallastust.

9. Se põhja peale tahhab jada. Nüüd ello otfa minno meel, Ma arwan teen ja nõuan sedda, Mi kaua, kui ma ligun weel; Siis iggaweste laulan ma: Se hallastus on põhjata.

~~~~~  
Wiisil: Helde JEsufe.

1. JEsus, üksi Sa Mo tru satija! Näita isfi mull' So walgust, Ritfa tee ja töe selgust; Sinno sõnna on Tõdde, ello-kroon.

2. Anna, JEsand, Sa Pühha kartust ka, Et ma Sinno teelt ei lahku, — Walle tee mull' saatku wallo; Sinno kartus on Minno ainus õn!

3. Sa neid otisid, Kes siin ekisid, Wi neid isfi töe teele, Sinno ello-wee jöele; Oh siis pallun ma: Mind ka juhjata.

4. Sa hea karjane! Ma So lambuke Efsin weel mailma lanes Mitme kiusatuste tuuldes; Kanna mind nüüd ka Sinno lauta Sa!

~~~~~  
Wiisil: Eks Sa heida karjane ic.

1. JEsufest ei jätta ma, Et Ta mo eest podud risti; Sest ma tahhas hakkada Temmasse kui takjas kinni: Ta mo ello, walgus ka, JEsufest ei jätta ma.

2. Ei ma jätta ellades JEsust, Kunni Ma peal ellan: Ta peal lodan süddames, Kogguni Ta omma ollen: Keik meel käib Ta peale ka, JEsufest ei jätta ma.

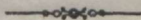
3. Lõpko kuulma, maitseminne, Lõpko tundma, näggeminne,

Lõpko ärra haistminne: Tulgo wiimne tunnifenne: Kui ka lähän
surrema, Jesusest ei jätta ma.

4. Ei ma jätta Tedda ka Siis, kui saan La palle ette, Kus
keif õiged rõmoga Sawad ussu palka kätte: Rõõm on, kui nään
Tedda ka, Jesusest ei jätta ma.

5. Minno hing ei himmueta, Ei mailma egga taewast, Jesu
walgust tahhan ma, Kes mind peastis kohto waewast, Leppitas
mind Jesuga, Jesusest ei jätta ma.

6. Ei siis Jesust jätta ma, Hoian ikka Lemma pole: Jesus
fadab lõpmata Mind ka Dmma ello-jöele. Önnis on, kes ütleb
ka: Jesusest ei jätta ma!

Isaias
55, 7.

1. Peetr. 3, 11

1. Peetr. 3, 11

1. Peetr. 3, 9

Parrandage
meelt
ja
pöörge
üंबर.

1. Peetr. 4, 17

1. Peetr. 1, 15

1. Peetr. 3, 19

1. Peetr. 17, 30

1. Peetr. 9, 4

1. Peetr. 3, 9

1. Peetr. 5, 19

1. Peetr. 5, 19

1. Peetr. 5, 19

1. Peetr. 5, 19

1. Peetr. 5, 19

1. Peetr. 5, 19

1. Peetr. 5, 19

1. Peetr. 5, 19

1. Peetr. 5, 19

1. Peetr. 5, 19

1. Peetr. 5, 19

1. Peetr. 5, 19

1. Peetr. 5, 19